

Grondstoffenbeleidsplan

Minder restafval, meer recyclebare – zuivere - grondstoffen

2021 - 2025

gemeente
Noordwijk

In opdracht van
Team IPR Normag

Gemeente Noordwijk
Drs. ing. P.M.J. de Bruin (Paul)
R.H.F. Oldenhof MSc.(Ruben)
R.A.Z. Zuyderduyn (Ronald)

Projectnummer IPR Normag: 101161
Aantal pagina's: 42

Versiebeheer

Status	Datum	Distributie
Concept	10 januari 2020	Ambtelijke projectgroep Bespreking op 17 januari 2020 (10.30 uur)
Ter bespreking	20 januari 2020	Stuurgroep, College van B&W en gemeentesecretaris Ter bespreking op 30 januari 2020
Ter instemming door College van B&W	30 januari 2020	Stuurgroep en College van B&W

Voor u ligt het Grondstoffenbeleidsplan 2021 – 2025 van de gemeente Noordwijk. Het beleidsplan is opgesteld in samenwerking met de diverse betrokken functionarissen in de gemeentelijke organisatie op de domeinen waarop het voorliggende grondstoffenbeleidsplan is gericht en het team van onderzoeks- en adviesbureau IPR Normag.

Inhoudsopgave

Bestuurlijke samenvatting	3
1 Achtergrond, doel en proces	6
2 Relevante ontwikkelingen en (wettelijke) kaders	8
2.1 Naar een circulaire economie.....	8
2.2 Gemeente Noordwijk heeft een wettelijke zorgplicht.....	10
2.3 Gemeentelijk afvalbeheer is meer dan inzamelen alleen.....	11
2.4 Producentenverantwoordelijkheid.....	12
3 Huidige situatie afvalbeheer Noordwijk	14
3.1 Huidige voorzieningen en uitgangspunten voor harmonisatie.....	14
3.2 Milieuprestaties.....	15
3.3 Afvalstoffenheffing.....	17
4 Strategie, ambitie en doelstellingen	19
4.1 Strategie en kaders.....	19
4.2 Reële doelstelling: een trendbreuk is noodzakelijk en haalbaar.....	21
4.3 Ambitie en doelstellingen: minder restafval, meer recyclebare – zuivere – grondstoffen.....	22
5 Palet van mogelijke maatregelen	24
5.1 Sturen op gedrag rondom afval en grondstoffen.....	24
5.2 Service en inzamelvoorzieningen.....	24
5.3 Communicatie.....	25
5.4 Vergroenende prijsprikkels.....	26
5.5 Handhaving.....	26
Bijlagen	28
bijlage 1 Huidige voorzieningen en acceptatiebeleid (situatie per ultimo 2019).....	29
bijlage 2 Grondstofmonitor gemeente Noordwijk.....	31
bijlage 3 Analyse haalbare doelstellingen gemeente Noordwijk.....	34
bijlage 4 Ontwikkelingen bron- en nascheiding PMD.....	38

BESTUURLIJKE SAMENVATTING

Een nieuwe gemeente een nieuw beleid

Op 1 januari 2019 is uit de samenvoeging van Noordwijkerhout en Noordwijk de dynamische en unieke nieuwe gemeente Noordwijk ontstaan. De samenvoeging heeft tot gevolg dat beleid van de gemeente Noordwijk omtrent huishoudelijk afvalbeheer ontwikkeld en geharmoniseerd moet worden.

Het voorliggende Grondstoffenbeleidsplan 2021 – 2025 omvat de bestuurlijke visie op het huishoudelijk afval- en grondstoffenbeheer, de ambitie en doelstellingen en de kaders (uitgangspunten) voor gewenste en mogelijke maatregelen waarmee deze bewerkstelligd kunnen worden. Het voorliggende grondstoffenbeleidsplan is strategisch en kaderstellend van aard. Noordwijk zet - naast verplichte harmonisatie - in op haalbare vernieuwing en optimalisatie van het grondstoffenbeleid.

De concrete maatregelen en uitwerking van het beleid vindt plaats in het Uitvoeringsplan. Met het vaststellen van dit beleidsplan zijn de kaders voor de maatregelen in het Uitvoeringsplan bepaald.

Naar een circulaire economie

Door toenemende welvaart worden essentiële grondstoffen steeds schaarser en raken bronnen uitgeput. Op landelijk en Europees niveau wordt daarom gewerkt aan een transitie naar een circulaire economie. Een economie waarin verspilling van grondstoffen wordt voorkomen en hergebruik van grondstoffen centraal staat.

Op basis van de Wet Milieubeheer heeft de gemeente Noordwijk een zorgplicht voor het (doen) inzamelen en verwerken van afval- en grondstoffen van huishoudens. Naast deze wettelijke zorgplicht hebben gemeenten ook de 'opdracht' om bij te dragen aan het bewerkstelligen van de doelstellingen van onder meer het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP III) en het programma 'Van Afval Naar Grondstoffen'. Centraal daarbij staat het terugbrengen van de hoeveelheid huishoudelijk restafval en het meer en beter scheiden van recyclebare grondstoffen. De VANG-doelstellingen zijn opgesteld als 'tussenstappen' naar een circulaire economie: de hoeveelheid huishoudelijk restafval bedraagt dan maximaal 100 kg/inw in 2020 en nog slechts 30 kg/inw in 2025. Conform het Rijksbrede programma Nederland Circulair schetst het kabinet hoe we onze economie kunnen ombuigen naar een duurzame en volledig circulaire economie in 2050.

Een trendbreuk is gewenst en mogelijk

In de huidige situatie bedraagt de hoeveelheid huishoudelijk restafval in de gemeente Noordwijk 217 kg per inwoner (fijn en grof restafval in peiljaar 2018). Dit is aanzienlijk meer dan het landelijk gemiddelde. Ook vergeleken met gemeenten met vergelijkbare kenmerken en stedelijkheidsklasse staat de gemeente Noordwijk nog ver af van de VANG-ambities.

De hoeveelheid huishoudelijk restafval in Noordwijk is in de afgelopen jaren nauwelijks gedaald. Omdat in de afgelopen jaren relatief weinig actief beleid is gevoerd op dit gebied is er sprake van een groot verbeter potentieel. Op basis van onderzoek blijkt dat in het restafval van de huishoudens in Noordwijk nog veel herbruikbare grondstoffen aanwezig zijn. Van totaal 192 kg restafval per inwoner (excl. grof) is 63 kg grondstoffen (82%). Nog los van de hoge kosten voor het verwerken van restafval en de niet duurzame vernietiging van de nog aanwezige grondstoffen is met de verbranding van deze grondstoffen op jaarbasis circa € 170.000,- verbrandingsbelasting gemoeid (circa € 9,- per huishouden).

Echter een trendbreuk is haalbaar. Vooral ook omdat voor de meeste grondstoffen die zich nog in het restafval bevinden al inzamelvoorzieningen beschikbaar zijn.

Omdat gemeente Noordwijk werkbare en haalbare doelen wil stellen wordt door de gemeente gekoerst op maximaal 135 kg restafval per inwoner in 2025. Dit betekent een reductie van circa 83 kg restafval per inwoner per jaar binnen de planhorizon van dit grondstoffenbeleidsplan.

Ambitie en doelstellingen 2021 - 2025

1. **Minder restafval, meer recyclebare – zuivere – grondstoffen.** We streven naar een reductie van het huishoudelijk restafval en toename van de gescheiden ingezamelde recyclebare grondstoffen. En tevens naar (gemiddeld) maximaal 135 kg restafval per inwoner per jaar. Ten opzichte van het peiljaar 2018 is dit een reductie van 38 %. Het afvalscheidingspercentage verbetert daarmee van 51% naar 70%.
2. **Service model.** We willen het de inwoners gemakkelijk maken om grondstoffen gescheiden te kunnen aanbieden (accomoderend beleid), terwijl het aanbieden van ongescheiden restafval juist wordt ontmoedigd (restrictief beleid).
3. **Gebiedsgerichte aanpak.** We zorgen ervoor dat (inzamel) voorzieningen passen (maatwerk) bij de ruimtelijke kenmerken van een wijk of gebiedsdeel.
4. **Beheersbare kosten.** Onze lokale keuzes zorgen niet voor stijging van de afvalstoffenheffing. Dit met uitzondering van eventuele tijdelijke kostenverhoging, bijvoorbeeld als het effect van een maatregel waarmee een kostenverlaging wordt bewerkstelligd vertraagd is. Tijdelijke verhogingen worden opgevangen met een reserve of voorziening.
5. **Samen maken we Noordwijk.** We zien een cruciale rol voor inwoners op weg naar “Van Afval naar Grondstoffen” (VANG), want wie ver wil komen, moet dichtbij beginnen.
6. **Slim pakket.** We kiezen een slim pakket aan passende maatregelen om, vanuit een hoge service, een eerste slag te maken op weg naar VANG. Een stevige basis voor toekomstige doorontwikkeling, met voldoende ruimte voor doorontwikkeling.
7. **Een stevige basis.** De wijze van afweging op kosten-service-milieu en de ervaringen met het participatieproces stellen ons in staat om in de toekomst verder te bouwen op de gemaakte keuzes.
8. **Regionale kansen.** We betrekken bij het kiezen van maatregelen in het uitvoeringsplan de keuzes die buurgemeenten hebben gemaakt om kansen voor afstemming en samenwerking te benutten.
9. **Heldere kaders.** We zijn naar inwoners helder over onze uitgangspunten en zetten binnen die kaders een vernieuwend participatieproces in om samen een succes te maken van de passende maatregelen.
10. **Tijdigheid.** De contracten met de huidige inzamelaars zijn vooruitlopend op het nog te nemen raadsbesluit opgezegd per eind 2021.
11. **Huishoudelijk afval.** De inzameling en verwerking van bedrijfsafval valt buiten de scope van dit beleidsplan. Het grondstoffenbeleidsplan heeft betrekking op het domein inwoners-huishoudens-afvalstoffenheffing.

Strategie

Bij de uitwerking van het Uitvoeringsplan en de implementatie gelden de volgende kaders en strategische uitgangspunten:

1. Wie ver wil komen moet dichtbij beginnen. Onze inwoners en hun bereidheid om minder restafval te produceren en grondstoffen juist meer en beter te scheiden zijn daarbij cruciaal. Het beleid van de gemeente Noordwijk stimuleert en faciliteert deze bereidheid.
2. In het beleid moet de waarde van grondstoffen worden benadrukt. Het beleid is erop gericht dat het ontstaan en aanbieden van ongesorteerd restafval zoveel mogelijk wordt voorkomen en het meer en beter scheiden van recyclebare grondstoffen wordt gestimuleerd.
3. Binnen 2 jaar na het vaststellen van het grondstoffenbeleidsplan worden de bestaande afvalsystemen in de gebiedsdelen Noordwijk en Noordwijkerhout geharmoniseerd. Daarbij geldt als uitgangspunt dat bij eventuele verschillen en te maken keuzes, de 'beste' voorziening of het beste systeem wordt toegepast.
4. Gemeentelijk afvalbeheerbeleid vergt afgewogen keuzes omtrent de (inzamel) voorzieningen en maatregelen in een logische en werkbare volgorde. De basis van het gemeentelijk huishoudelijk afvalbeheer moet daarvoor eerst op orde zijn en een stevig fundament vormen waarop verder kan worden gebouwd.
5. De maatregelen (wijzigingen, nieuwe voorzieningen, etc.) moeten beheersbaar kunnen worden uitgevoerd. De gemeente moet niet teveel ineens willen. Mede omdat er de afgelopen jaren relatief weinig actief beleid is gevoerd op het gebied van reductie restafval en meer recyclebare grondstoffen, is er nog veel te behalen met harmonisatie en aanvullende maatregelen bij de bestaande basis. Dit betekent dat verdergaande maatregelen zoals:
 - in laagbouw wegbrengen van restafval naar ondergrondse container (transitie richting 'omgekeerd inzamelen');
 - invoering van diftar (per huishouden gedifferentieerd tarief voor restafval);nu niet aan de orde zijn.
6. Het serviceniveau is belangrijk. De inwoners van Noordwijk worden ondersteund met voorzieningen, maatregelen en een serviceniveau waarover zij tevreden zijn. De daarvoor benodigde investeringen mogen echter niet leiden tot een structurele stijging van de (door de gemeente zelf te beïnvloeden componenten van de) afvalstoffenheffing.
7. Bij de inrichting van (inzamel) voorzieningen wordt rekening gehouden met de kwaliteit van de buitenruimte. Daarom geven we de voorkeur voor ondergrondse containers.
8. Techniek en innovatie worden optimaal benut om het functioneren van het afvalbeheer te optimaliseren. Afvalcontainers worden bijvoorbeeld tijdig geleegd dankzij een elektronisch systeem om bijplaatsing van afval als gevolg van volle containers te voorkomen.
9. Ongewenst 'afvalgedrag' wordt zoveel mogelijk voorkomen en in sommige gevallen adequaat (hard) aangepakt. Vervuilers die afval dumpen krijgen de rekening gepresenteerd. Handhaving is een integraal onderdeel van het grondstoffenbeleid in Noordwijk.
10. De samenwerking met de gemeente Katwijk rond de milieustraat blijft voorlopig in stand. Onderzoek naar de mogelijkheden voor verdere optimalisatie van de milieustraten moet op korte termijn worden uitgevoerd.

1 ACHTERGROND, DOEL EN PROCES

Een nieuwe gemeente een nieuw beleid

Op 1 januari 2019 is uit de samenvoeging van Noordwijkerhout en Noordwijk de dynamische en unieke nieuwe gemeente Noordwijk ontstaan. Met de vorming van de nieuwe gemeente winnen bestuur en organisatie aan robuustheid en professionaliteit. Hierdoor zal de nieuwe gemeente Noordwijk nog beter in staat zijn om op lange termijn de opgaven voor gebied, samenleving en regio uit te voeren¹. De samenvoeging heeft ook tot gevolg dat op diverse terreinen nieuw, dan wel geharmoniseerd maar in ieder geval doeltreffend, beleid kan en moet worden ontwikkeld. Ook op het gebied van het huishoudelijk afvalbeheer. Hoewel tegenwoordig in plaats van afval over grondstoffen wordt gesproken.

In dit grondstoffenbeleidsplan vindt u de invalshoeken van de welbekende driehoek: service richting de inwoners, milieuprestaties op het gebied van minder restafval en meer recyclebare grondstoffen. En als derde punt de beheersbare kosten.

Doel en proces

Het grondstoffenbeleidsplan omvat de bestuurlijke visie op het huishoudelijk afval- en grondstoffenbeheer de ambitie en doelstellingen en de kaders (uitgangspunten) voor gewenste en mogelijke maatregelen waarmee deze bewerkstelligd kunnen worden.

Het voorliggende grondstoffenbeleidsplan is strategisch en kaderstellend van aard. De concrete maatregelen en uitwerking van het beleid vindt plaats in het Uitvoeringsplan. Met het vaststellen van dit beleidsplan zijn de kaders van de mogelijke maatregelen bepaald.

Het Uitvoeringsplan omvat de verdere uitwerking van het voorliggend Beleidsplan naar een Maatregelenplan, waarin op programmatische wijze de concrete maatregelen in de vorm van projecten en reguliere beheermaatregelen worden bepaald. Deze maatregelen en kosten worden vertaald naar uit te voeren activiteiten per jaar. Het uitvoeringsplan wordt, binnen de planhorizon 2021 – 2025, tussentijds geëvalueerd en eventueel periodiek verder geactualiseerd.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden het werkveld, de relevante ontwikkelingen en (externe en/of wettelijke) kaders toegelicht. Het gemeentelijk afval- en grondstoffenbeleid houdt rekening met deze kaders en de daarbij gestelde doelen.

Het daaropvolgende hoofdstuk beschrijft de huidige situatie met betrekking tot de inzamel-

¹ Bron: Coalitieakkoord 2019 – 2022 gemeente Noordwijk.

voorzieningen en het (acceptatie)beleid in de gemeente Noordwijk, dat een gevolg is van het samenvoegen van de twee gebiedsdelen Noordwijk en Noordwijkerhout. De mate waarin sprake is van overeenkomsten dan wel verschillen wordt geanalyseerd. Verder worden de uitgangspunten voor harmonisatie toegelicht.

Tot slot van het derde hoofdstuk worden de huidige milieuprestaties gepresenteerd en worden de perspectieven geschetst voor verdere ontwikkeling van de beleidseffectiviteit in de komende jaren.

Hoofdstuk 4 presenteert de strategie, ambitie en doelstellingen van de gemeente Noordwijk. In het eerste deel worden de strategie en kaders toegelicht. Het tweede deel omvat een overzicht van 11 punten, waarmee de ambitie en doelstellingen verder zijn uitgewerkt en waar nodig gekwantificeerd.

Slothoofdstuk 5 beschrijft het palet van maatregelen ten behoeve van het op te stellen uitvoeringsplan. In het uitvoeringsplan worden de maatregelen verder uitgewerkt en geconcretiseerd in een project- of implementatieplan. Zoals gezegd heeft het voorliggende grondstoffenbeleidsplan een strategisch en kaderstellend karakter.

In de bijlagen vindt u nadere (technische) analyses en uitwerkingen.

2 RELEVANTE ONTWIKKELINGEN EN (WETTELIJKE) KADERS

2.1 Naar een circulaire economie

Door toenemende welvaart worden essentiële grondstoffen steeds schaarser en raken bronnen uitgeput. Een schaarste die leidt tot speculatie, prijsfluctuatie en leveringsonzekerheid. Het continu afdanken van materialen en producten als restafval, vaak na kortstondig gebruik, draagt bij aan het uitputten van primaire grondstoffen en zorgt dat afval in onze leefomgeving terecht komt. Dit beschadigt en verandert natuurlijke systemen.

Voor een structurele oplossing is een aanpak, gericht op een circulaire economie, nodig.

De overgang van een lineaire economie (grondstof winnen, produceren, consumeren, afdanken en vernietigen) naar een circulaire economie, waarbij grondstoffen in het systeem blijven, is cruciaal voor een duurzame welvaarts groei.

Verdergaan met meer grondstoffen afdanken dan dat er gewonnen kunnen worden, maakt de huidige manier van produceren, of zelfs groei daarvan op termijn onmogelijk.

Circulariteit gaat verder dan afval niet meer storten of verbranden. Het gaat om recycleren.

Een circulaire economie omvat de volgende punten:

1. **Slim ontwerpen.** Producten zó ontwerpen dat ze na hun gebruiksduur ingezet kunnen worden voor hergebruik of als onderdeel van een nieuw product.
2. **Circulair omgaan met grondstoffen.** Dit betekent dat de grondstofstromen op verschillende manieren hergebruikt worden. Dit kan in verschillende vormen: het voorkomen van onnodig gebruik van grondstoffen, producten zelf hergebruiken, of de grondstoffen uit het product opnieuw gebruiken.

Landelijk programma Nederland Circulair

In 2016 heeft de landelijke overheid een rijksbreed programma gepresenteerd met de naam: Nederland Circulair 2050. Het programma bouwt voort op de groene groei programma's Van Afval Naar Grondstof (VANG), het Recycleconvenant en de Biobased Economy, die zich richten op de transitie van fossiele grondstoffen naar biomassa als grondstof. Het kabinet wil hiermee een perspectief schetsen voor een toekomstbestendige en duurzame economie. Ook voor toekomstige generaties. Concreet betekent dit dat in 2050 grondstoffen efficiënt worden ingezet en hergebruikt, zonder schadelijke emissies naar het milieu. De ambitie van het kabinet is om samen met maatschappelijke partners in 2030 een (tussen) doelstelling te realiseren van 50% minder gebruik van primaire grondstoffen (mineraal, fossiel en metalen).

Het grondstoffenakkoord van 2017

Op 24 januari 2017 werd door 180 partijen het grondstoffenakkoord getekend. Met dit akkoord bevestigen deelnemende partijen het belang van het Circulaire Economie-programma en laten zij zien graag mee willen werken aan de uitwerking. Verschillende werkgeversorganisaties, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO), innovatieve startups, financiële instellingen, de vakbeweging en milieuorganisaties hebben hun handtekening gezet. Samenwerkingen tussen bedrijfsleven en overheid worden inmiddels verder uitgewerkt in verschillende 'Greendeals circulaire economie'.

Afval- en grondstoffen in een circulaire economie

In het sluiten van grondstoffenketens heeft het huishoudelijk afvalbeheer een wezenlijke rol. Preventie, ontwerp, scheiding en hergebruik van afvalstoffen zijn belangrijke instrumenten om primaire grondstoffen te besparen en CO₂-uitstoot te verminderen.

Vrijwel alle afvalstoffen die vrijkomen in een huishouden, maar ook bij de gemeente zelf en in bedrijven, zijn geschikt als secundaire grondstoffen en hebben een economische waarde. Het totale afvalbeleid kan derhalve een wezenlijke bijdrage leveren aan het beperken van het gebruik van primaire grondstoffen en de ontwikkeling van een duurzame samenleving.

Als tussenstap naar de circulaire economie hebben Nederlandse gemeenten uitgesproken dat zij streven naar 100 kg restafval per inwoner (en 75% nuttige toepassing/hergebruik) in 2020 en 30 kg restafval per inwoner in 2025. Dit zijn de zogenoemde 'VANG-doelstellingen'.

Dit VANG-programma is integraal opgenomen in het uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2019-2023 van de Rijksoverheid, als onderdeel van de prioritaire keten consumptiegoederen.

Hiërarchie kwaliteit gerecyclede (secundaire) kunststofgrondstoffen

Bij het vinden en selecteren van routes voor de be- en verwerking van (ingezamelde) grondstoffen wordt rekening gehouden met de uiteindelijke toepassing van de (gerecyclede) grondstoffen. Circulariteit geeft daarbij uiting aan de mate waarin deze secundaire grondstoffen optimaal en zo efficiënt mogelijk worden benut. Dus niet alleen nuttig worden toegepast, maar zo nuttig als mogelijk. Daarbij worden de principes van de 'afvalhiërarchie' toegepast zoals de Ladder van Lansink. Een hoge sport op de ladder houdt in dat het gerecyclede kunststof weer in dezelfde type producten kan worden toegepast. Zo mogelijk als substituuat van 'virgin' materiaal.

Er wordt dus onderscheid gemaakt in de hiërarchie van de kwaliteit van gerecyclede (secundaire) grondstoffen. De kwaliteit van een secundaire grondstof (c.q. een gerecyclede grondstof) bepaalt de mate waarin deze weer ingezet kan worden ter vervanging van primaire ('virgin') grondstoffen:

- **Downcycling:** De secundaire grondstof wordt op een laagwaardiger niveau van de cascaderingsladder hergebruikt. Vormen van downcycling zijn bijvoorbeeld het secundair

materiaal ten behoeve van bierpaaftjes of bouwmaterial uit kunststoffen die afkomstig zijn van meer hoogwaardige producten (zoals verpakking voor voedingsmiddelen). Ook chemische recycling van kunststof voor de productie van diesel (ter vervanging van fossiele brandstof) biedt een nuttige toepassing (energie). Echter, de oorspronkelijke kunststoffen (en de fossiele grondstoffen) verdwijnen daarmee wel uit de kunststofketen.

- **Recycling:** de secundaire grondstof (al dan niet met toegevoegde stoffen) is een gelijkwaardig substituuat voor de primaire grondstoffen. Het is een vervanger van het 'virgin' materiaal.
- **Upcycling:** de secundaire grondstof (al dan niet met additieven) kan op een hoogwaardiger niveau worden hergebruikt.

De ladder van Lansink en het 7R-model

De verwerking van grondstoffen kent verschillende niveaus die zijn uitgewerkt in de 'Ladder van Lansink' of het vergelijkbare '7R-model'. Een aanpak die 'hoger op de ladder' scoort, zorgt voor minder verspilling van afval- en grondstoffen. Verbranden met energierecuperating, een methode die momenteel wordt toegepast voor veel van het restafval, is te verkiezen boven storten of enkel verbranden. 'Preventie' van afval is de hoogste trede. Grondstoffen die niet (onnodig) worden afgedankt hoeven ook niet te worden hergebruikt als product of te worden gerecycled. Het '7R-model' laat storten buiten beschouwing en plaatst 'Rethink' (o.a. van ontwerp) bovenaan en 'Recover' (verbranding met energierecuperating) achteraan.

Links: 7R-model, Rechts: Ladder van Lansink

2.2 Gemeente Noordwijk heeft een wettelijke zorgplicht

Op basis van de Wet Milieubeheer heeft de gemeente Noordwijk een zorgplicht voor het (doen) inzamelen en verwerken van afval- en grondstoffen van huishoudens. Naast deze wettelijke zorgplicht is de gemeente ook verantwoordelijk voor het doelmatig en doeltreffend functioneren van het afvalbeheer als geheel.

De gemeentelijke zorgplicht is en blijft een politiek-bestuurlijk relevant thema: de afvalinzameling gaat veelal gepaard met voorzieningen in de openbare ruimte. Er is een directe rela-

tie van het afvalbeheer met de schoonheidsgraad (en daarmee de leefbaarheid) van de openbare ruimte. De kosten van het afvalbeheer (in een afvalstoffenheffing) zijn direct merkbaar voor de burger. De gemeente Noordwijk wenst daarom een duidelijke invloed op het afvalbeheer (en de uitvoering hiervan) in de gemeente.

In het Landelijk AfvalbeheerPlan (LAP) is het nationaal afvalstoffenbeleid voor de komende jaren uitgestippeld. Het Nederlandse afvalstoffenbeleid is, sterker dan voorheen gericht op preventie van afval en het beperken van de milieudruk. Conform het LAP worden gemeenten geacht gezamenlijk een hoog scheidingsresultaat te halen.

Met het programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) spant het kabinet zich in om de transitie naar een circulaire economie in Nederland te stimuleren. De doelstellingen en tussendoelen, conform het landelijk beleid (LAP 3) zijn:

- In 2018 nog maximaal 175 kg restafval per inwoner per jaar (afvalscheiding 60%);
- In 2020 nog maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar (afvalscheiding 75%);
- In 2025 nog maximaal 30 kg restafval per inwoner (90% afvalscheiding).

Gemeenten hebben dus niet alleen een zorgplicht voor het (doen) inzamelen van huishoudelijk afval, maar hebben daarbij ook de 'opdracht' om daarmee de doelstellingen te bewerkstelligen zoals in het LAP geformuleerd. De VANG-doelstellingen zijn opgesteld als 'tussenschappen' naar een circulaire economie met 0 kg restafval in 2050.

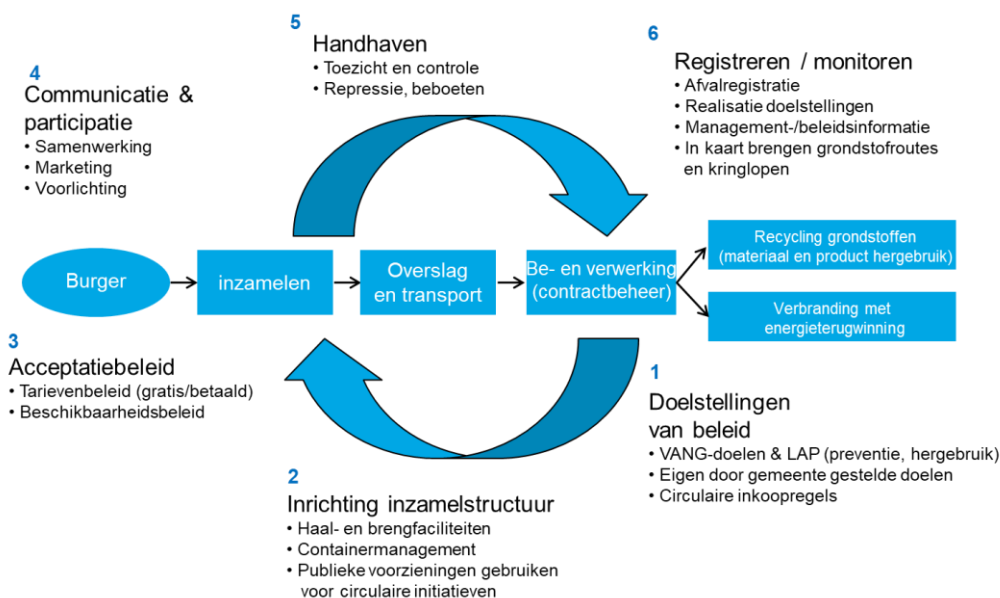
Gemeenten kunnen zelf aanvullende of afwijkende doelstellingen opnemen in hun grondstoffenbeleid. Gestelde doelen moeten voor de gemeente uiteraard wel haalbaar zijn binnen de gestelde termijn. Het stellen van hoge doelen is goed en werkt motiverend, maar een te hoge en niet haalbare doelstelling werkt in het algemeen niet bevorderend.

2.3 Gemeentelijk afvalbeheer is meer dan inzamelen alleen

Naast de logistieke inrichting van de inzamelstructuur gaat het huishoudelijk afvalbeheer over het sturen op het 'afvalaanbied- en grondstofscheidingsgedrag' van inwoners. Goede milieuresultaten vragen om een gedragsverandering met als doel preventie van ongewenste afvalstromen en het zo goed mogelijk scheiden van herbruikbare grondstoffen. Door verleiden, bewustwording en overtuigen, het bieden van adequate service en andere ondersteunende en faciliterende maatregelen worden inwoners van de gemeente Noordwijk gestimuleerd om te voorkomen dat afval ontstaat, grondstoffen beter te scheiden en de hoeveelheid aangeboden restafval zoveel mogelijk te beperken.

Afvalbeheer is daarbij een optimale balans tussen de inzamelstructuur, de uitvoering van de inzameling, het acceptatiebeleid (de voorwaarden waaronder afval door burgers mag worden aangeboden), participatie, marketing en voorlichting (communicatie), de handhaving en de registratie. Verder kan door middel van ketenregie een optimale sturing van het verwerken en verwaarden van afval- c.q. grondstoffen worden bewerkstelligd.

De volgende figuur illustreert de samenhang in de horizontale (technische) afvalketen en de beleidscyclus waarmee het functioneren en presteren in deze keten wordt begeleid en gefaciliteerd.

De keuze voor de inzamelstructuur (bijvoorbeeld de verhouding tussen haal- en brengvoorzieningen, de inzamelmethoden, etc) en het acceptatiebeleid (accommoderend dan wel restrictief) van de gemeente beïnvloeden het ‘afval aanbodgedrag’ van burgers. Door voorlichting kunnen burgers wegwijs gemaakt worden in de beschikbare inzamelstructuur of de mogelijkheden om hun afvalaanbod te verminderen. Uiteraard zijn handhaving van het acceptatiebeleid en toezicht in de openbare ruimte van belang om het gewenste afvalaanbiedgedrag kracht bij te zetten. Zie hoofdstuk 5 voor een nadere toelichting op de sturingsmodelijkheden van de gemeente.

Bij het bepalen van de gemeentelijke doelstellingen en bij het monitoren van de afvalbeheer prestaties worden onderling samenhangende keuzes gemaakt vanuit de invalshoeken van milieuprestatie, service en kosten.

2.4 Producentenverantwoordelijkheid

Uiteraard hebben producenten van verpakkingen en producten ook een belangrijke rol bij het voorkomen van verspilling en gebruik van meer recyclebare grondstoffen. In de transitie naar de circulaire economie wordt steeds meer verantwoordelijkheid bij producenten gelegd. Dit zijn de partijen die veel kunnen betekenen in het voorkomen van onnodig grondstofgebruik of het slimmer ontwerpen van producten, zodat ze beter hergebruikt of gerecycled kunnen worden. Deze verantwoordelijkheid wordt door producenten zelf opgepakt, maar wordt ook opgelegd door middel van wetgeving.

Vanuit de Europese Unie zijn er al richtlijnen die uitgaan van een producentenverantwoor-

delijkheid ten aanzien van het ontwerp en de herbruikbaarheid van hun producten. Dit is momenteel vastgelegd voor producenten van auto's, banden, elektronica, verpakkingen en batterijen, etc. Producenten en importeurs worden verantwoordelijk gesteld om een logistiek systeem op te zetten voor het afvalbeheer en de financiering hiervan te organiseren. Bij dit principe is sprake van een ketenverantwoordelijkheid, omdat ook andere schakels in de keten (zoals gemeenten en detaillisten) hierin een verantwoordelijkheid hebben.

De Rijksoverheid onderzoekt manieren om de producentenverantwoordelijkheid verder uit te bouwen. Hier wordt gedacht aan: prikkels voor circulair ontwerpen, wettelijke eisen voor hoogwaardig hergebruik of het verplicht terugnemen van het af te danken product. Een voorbeeld hiervan is een nieuwe wet, aangenomen door het Europees Parlement in 2019, waarin plastic wegwerpproducten, zoals plastic bestek, wattenstaafjes, rietjes en roerstaafjes worden verboden.

Ook met deze invulling van de producentenverantwoordelijkheid wordt de rol en de 'zorg' van de gemeente eerder verzwaard en complexer dan verlicht en vereenvoudigd. De producentenverantwoordelijkheid vertaalt zich vaak vooral in een financiële verantwoordelijkheid, bijvoorbeeld in de vorm van een vergoeding voor het inzamelen van plastic verpakkingen.

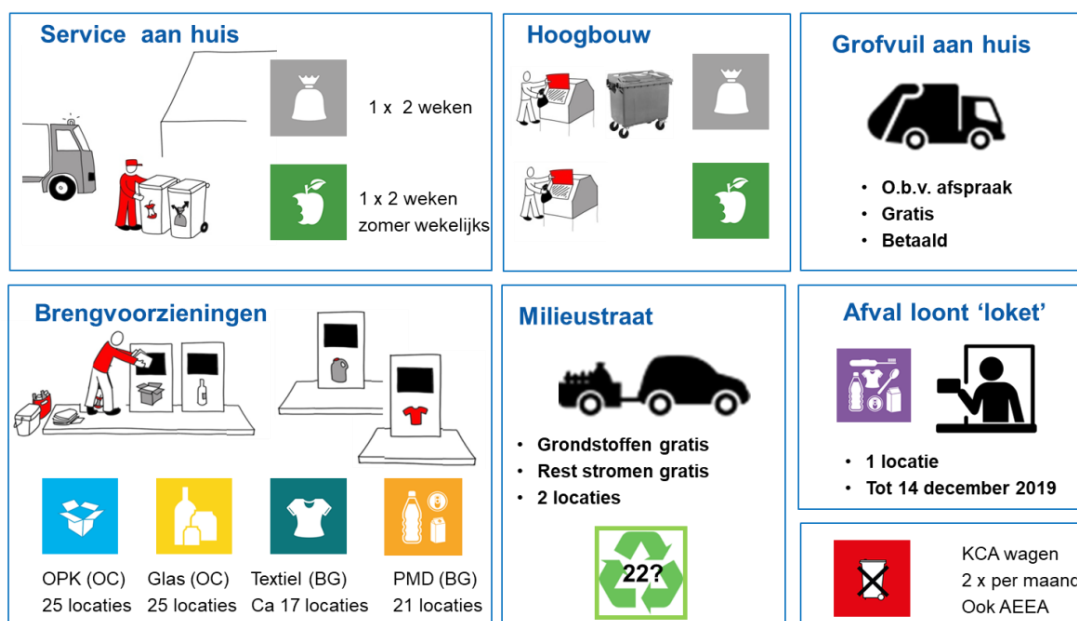
Het bedrijfsleven en de gemeenten zullen daarom ook in de toekomst afspraken maken over de verhouding tussen producentenverantwoordelijkheid en het politiek primaat van de gemeenten voor het beheer en de inrichting van de openbare ruimte. Het beheer van huishoudelijk afval blijft daarom een zorg voor gemeenten.

3 HUIDIGE SITUATIE AFVALBEHEER NOORDWIJK

3.1 Huidige voorzieningen en uitgangspunten voor harmonisatie

De huidige voorzieningen voor het scheiden en inzamelen van afval en grondstoffen van huishoudens zijn feitelijk een optelsom van de voorzieningen in de twee 'oude' gemeenten. Hoewel er ook verschillen zijn, is sprake van grotendeels vergelijkbare voorzieningen.

In onderstaand figuur vindt u een overzicht van de voorzieningen in de huidige situatie, waarbij onderscheid wordt gemaakt in huishoudens in laag- en hoogbouw. De figuur dient ter illustratie. In bijlage 1 vindt u een meer specifieke beschrijving van de voorzieningen in de gebiedsdelen Noordwijk en Noordwijkerhout.

Huidige voorzieningen en acceptatiebeleid voor huishoudens

Huishoudens in de laagbouw beschikken over twee minicontainers voor restafval en GFT. Huishoudens in de hoogbouw maken gebruik van (ondergrondse) verzamelcontainers voor restafval en eventueel ook GFT. In de gemeente zijn diverse wijkvoorzieningen voor het scheiden van oud papier en karton, glas, textiel en PMD (plastic en metalen/blikken verpakkingen en drankenkartons).

De gemeente beschikt over twee milieustraten, waar de inwoners gescheiden grondstoffen en (ongesorteerd) restafval kunnen brengen. Er wordt geen tarief geheven voor de grondstoffen, noch voor het restafval. Het betreft daardoor een 'accomoderend brengbeleid'.

Huishoudens kunnen grof vuil aan huis laten ophalen. Hiervoor dient een afspraak te worden gemaakt en er wordt een tarief geheven (met uitzondering van AEEA en metaal). Het betreft een relatief restrictief ophaalbeleid, waarmee inwoners juist worden gestimuleerd om grondstoffen gescheiden te brengen naar een milieustraat.

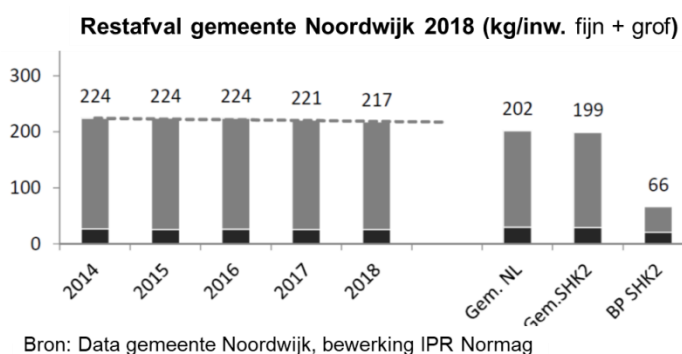
Zoals gezegd zijn er verschillen in de voorzieningen en het acceptatiebeleid in de gebiedsde-
len Noordwijk en Noordwijkerhout, zij het in beperkte mate. Met het nieuwe grondstoffen-
beleidsplan wil de gemeente Noordwijk in ieder geval komen tot harmonisatie. Daarbij
geldt als uitgangspunt dat bij eventuele keuzes, de 'beste' voorziening als uitgangspunt
dient. Beste in de zin van: draagt bij aan het bewerkstelligen van de gestelde doelen ten aan-
zien van minder restafval, meer recyclebare grondstoffen, optimale service voor de inwo-
ners en beheersbare kosten.

3.2 Milieuprestaties

De milieuprestaties van het grondstoffenbeleid van de gemeente spitsen zich toe op de hoe-
veelheid huishoudelijk restafval enerzijds en de recyclebare grondstoffen anderzijds. Uiter-
aard is ook de duurzaamheid van de be- en verwerking van ingezamelde afval- en grond-
stofstromen van belang. De gemeente Noordwijk zal deze activiteiten en de verantwoorde-
lijkheid voor een duurzame be- en verwerking van ingezamelde afval- en grondstofstromen
in de komende periode opdragen aan de uitvoeringsorganisatie.

In bijlage 2 vindt u een grondstoffenmonitor van zowel de gemeente Noordwijk in de hui-
dige situatie (het gewogen gemiddelde van de twee gebiedsdelen Noordwijk en Noordwij-
kerhout) als ook de situatie in de gebiedsdelen Noordwijk en Noordwijkerhout. In grote
lijnen wordt geconcludeerd dat de afvalbeheer- en milieuprestaties in beide gebiedsdelen
grotendeels overeenkomen.

De volgende grafiek toont de hoeveelheid huishoudelijk restafval in de gemeente Noord-
wijk. Dit betreft het gewogen gemiddelde van de twee gebiedsdelen Noordwijk en Noord-
wijkerhout. In de huidige situa-
tie wordt circa 217 kg. restafval
per inwoner per jaar ingeza-
meld. Dit is relatief veel ten
opzichte van het gemiddelde in
Nederland (in 2018 202 kg/inw.)
en gemeenten met dezelfde
stedelijkheidsklasse (SHK 2) als
de gemeente Noordwijk. De

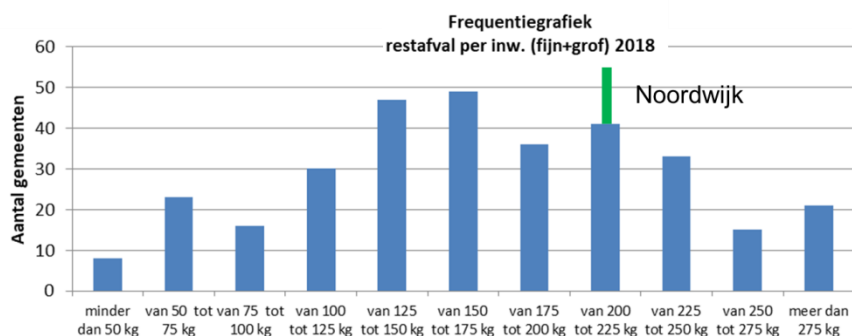

'best practice' in deze stedelijkheidsklasse is een gemeente die de hoeveelheid restafval heeft
weten terug te dringen tot nog slechts 66 kg/inw in 2018.

Zoals in hoofdstuk 2 toegelicht is de landelijke ambitie om de hoeveelheid restafval terug te
brengen tot maximaal 100 kg/inw. in 2020 en slechts 30 kg/inw. in 2025. De hoeveelheid
huishoudelijk restafval in Noordwijk is dus hoger (slechter) dan het landelijk gemiddelde en
staat nog ver af van de VANG-ambities.

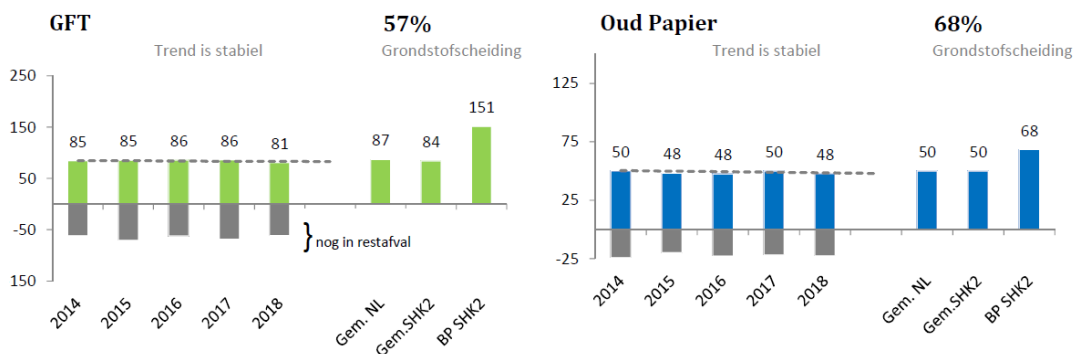
De landelijke VANG-doelstelling van 100 kg/nw. wordt door een aantal gemeenten in Ne-

derland al wel gehaald. De frequentiegrafiek laat zien dat Noordwijk tot de minder goed presterende gemeenten van Nederland behoort.

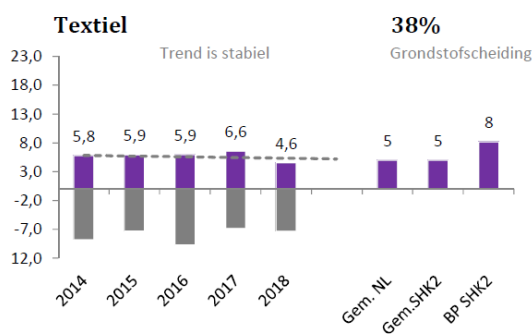
Frequentiegrafiek restafval per inwoner in Nederland (peiljaar 2018)

De volgende grafieken presenteren de hoeveelheden grondstoffen (kg per inwoner per jaar). De grijs gekleurde delen betreffen de hoeveelheid grondstof die zich nog in het restafval bevindt. De genoemde percentages zijn het scheidingsresultaat van de betreffende grondstofstroom. In het rechter deel van elke grafiek vindt u de referentiewaarden: het gemiddelde in Nederland, het gemiddelde en de 'best practice' in gemeenten met een vergelijkbare stedelijkheid (SHK 2).

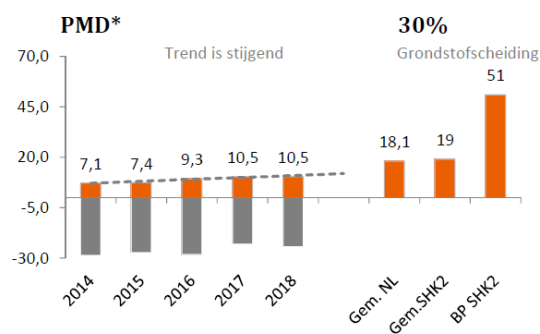

Er wordt 81 kg Groente-, Fruit- en Tuinafval (GFT) per inwoner gescheiden. De trend is stabiel. Er zit nog zo'n 61 kg GFT in het huishoudelijk restafval en dus wordt 57% apart gehouden. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Noordwijk + Noordwijkerhout (Gem.SHK2) 84 kg per inwoner ingezameld.

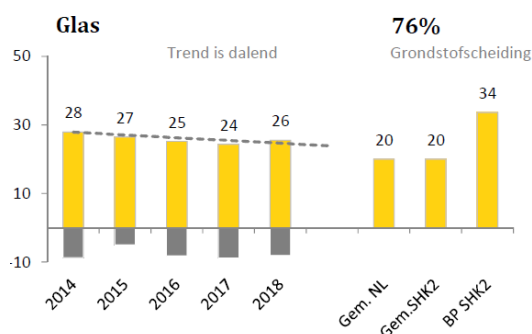
Momenteel wordt er 48 kg Oud Papier en Karton (OPK) per inwoner gescheiden. De trend is stabiel. In het huishoudelijk restafval zit nu nog zo'n 22 kg herbruikbaar OPK. 68% van het OPK wordt apart gehouden. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Noordwijk + Noordwijkerhout (Gem.SHK2) 50 kg per inwoner ingezameld.

Nu wordt 4,6 kg Textiel per inwoner gescheiden en zit er circa 7,4 kg textiel in het restafval. 38% van het textiel wordt nu dus ingezameld en de trend is stabiel Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Noordwijk + Noordwijkerhout (Gem.SHK2) 5 kg per inwoner ingezameld.

In totaal wordt 10 kg PMD per inwoner wordt gescheiden. De trend is stijgend. Het PMD wordt bij de bron gescheiden ingezameld. 10 kg wordt brongescheiden (oranje). In het restafval zit nog +/- 24,4 kg PMD en 30% van het aanwezige PMD wordt apart ingezameld Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Noordwijk + Noordwijkerhout (Gem.SHK2) 19 kg per inwoner ingezameld.

In de huidige situatie wordt 26 kg (verpakkings)glas per inwoner gescheiden en de trend is dalend. Volgens de sorteeraanlyse zit er nog 8 kg glas in het huishoudelijk restafval. Het glas wordt nu voor 76% gescheiden. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Noordwijk + Noordwijkerhout (Gem.SHK2) 20 kg per inwoner ingezameld

Een uitgebreide grondstoffenmonitor vindt u in bijlage 2.

3.3 Afvalstoffenheffing

Doelstelling: kostendeekkende afvalstoffenheffing

De kosten voor het huishoudelijk afvalbeheer worden gedekt door middel van de afvalstoffenheffing. De afvalstoffenheffing bestaat uit de directe kosten, zoals inzameling en verwerken van huishoudelijk afval en indirecte kosten, zoals ICT, inning, overhead. Daarbij is sprake van door de gemeente zelf beïnvloedbare kosten, maar ook niet (direct) beïnvloedbare kosten.

Beïnvloedbaar zijn bijvoorbeeld de kosten voor het verzamelen van afval en grondstoffen. De beheersbaarheid van deze kosten houdt onder meer verband met de uitvoeringsefficiëntie van de uitvoeringsorganisatie en het geboden service niveau. Ook worden de kosten voor het be- en verwerken van huishoudelijke afval- en grondstofstromen beïnvloed door de keuzes die de gemeente maakt. Het moeten verwerken van huishoudelijk restafval is bij-

voorbeeld duurder dan het verwerken en recyclen van gescheiden grondstoffen. Een effectief afvalbeleid, gericht op reductie van restafval en het meer en beter scheiden van recyclebare grondstoffen draagt in principe bij aan beter beheersbare en lagere kosten.

Er zijn ook kostencomponenten die niet (direct) beïnvloedbaar zijn door de gemeente. Bijvoorbeeld de Rijksbelasting op verbranden van restafval en de (markt)ontwikkelingen van grondstofprijzen.

Wettelijk is bepaald dat de afvalstoffenheffing niet hoger dan kostendekkend mag zijn. De afvalstoffenheffing hoeft niet kostendekkend te zijn en mag worden aangevuld uit de algemene middelen, bijvoorbeeld via een deel van de opbrengst uit OZB of de uitkering uit het gemeentefonds.

Gemeente Noordwijk streeft naar een 100% kostendekkende afvalstoffenheffing.

Doelstelling: maatregelen leiden niet tot hogere afvalstoffenheffing

Voor de gemeente Noordwijk is van belang dat de keuzes op het gebied van huishoudelijk afvalbeheer bijdragen aan een beheersbaar kostenniveau, voor die delen waarop de gemeente zelf invloed heeft, en per saldo geen stijging van de afvalstoffenheffing tot gevolg hebben.

Dit met uitzondering van eventuele tijdelijke kostenverhoging, bijvoorbeeld als het effect van een maatregel waarmee uiteindelijk een kostenverlaging wordt bewerkstelligd vertraagd is. Tijdelijke verhogingen worden opgevangen met een (op te bouwen en in stand te houden) reserve of voorziening.

In het uitvoeringsplan waar een concreet pakket van maatregelen en inzamelvoorzieningen staat beschreven, worden ook de eventuele financiële aanpassingen in de afvalstoffenbegroting inzichtelijk gemaakt.

Het uitvoeringsplan, inclusief financiële consequenties, wordt vastgesteld door de raad.

4 STRATEGIE, AMBITIE EN DOELSTELLINGEN

4.1 Strategie en kaders

Voor de ontwikkeling van dit grondstoffenbeleidsplan en bij de uitvoering van het beleid in de gemeente Noordwijk in de komende periode gelden de volgende kaders en strategische uitgangspunten:

1. Wie ver wil komen moet dichtbij beginnen. Onze inwoners en hun bereidheid om minder restafval te produceren en grondstoffen juist meer en beter te scheiden zijn daarbij cruciaal. Het beleid van de gemeente Noordwijk is er dan ook op gericht deze bereidheid te stimuleren.
2. In het beleid moet de waarde van grondstoffen worden benadrukt. Het beleid is erop gericht dat het ontstaan en aanbieden van ongesorteerd restafval zo veel mogelijk wordt voorkomen en het meer en beter scheiden van recyclebare grondstoffen wordt gestimuleerd.
3. De prioriteit ligt bij de (wettelijke, verplichte) harmonisering van het afvalbeheer in de nieuwe gemeente Noordwijk. Binnen 2 jaar na het vaststellen van het grondstoffenbeleidsplan worden de bestaande afvalsystemen in de gebiedsdelen Noordwijk en Noordwijkerhout geharmoniseerd.
Daarbij geldt als uitgangspunt dat bij eventuele verschillen en daarmee te maken keuzes, de 'beste' voorziening of systeem als uitgangspunt dient.
Beste in de zin van: draagt bij aan het bewerkstelligen van de gestelde doelen ten aanzien van minder restafval, meer recyclebare grondstoffen, optimale service voor de inwoners en beheersbare kosten.
4. Gemeentelijk afvalbeheerbeleid vergt afgewogen keuzes omtrent de (inzamel) voorzieningen en maatregelen met een logische en werkbare volgorde. De basis van het gemeentelijk huishoudelijk afvalbeheer moet op orde zijn en een stevig fundament vormen waarop kan worden verder gebouwd. Dit betekent dat de gemeente zich na de herindeling eerst moet organiseren en de basis op orde moet krijgen.
5. Het is van belang dat eventuele wijzigingen en optimalisaties (wijziging, nieuwe voorzieningen, et cetera) beheersbaar kunnen worden uitgevoerd. De nieuwe situatie moet daarbij goede perspectieven bieden en bijdragen aan het bewerkstelligen van de gemeentelijke doelstellingen. Maar de gemeente moet niet teveel ineens willen. Mede omdat er de afgelopen jaren relatief weinig actief beleid is gevoerd op het gebied van reductie restafval en meer recyclebare grondstoffen, is er nog veel te behalen met harmonisatie en aanvullende maatregelen bij de bestaande basis.

Dit betekent dat verdergaande maatregelen zoals:

- in laagbouw wegbrengen van restafval naar ondergrondse container (gehele transitie richting 'omgekeerd inzamelen');
- invoering van diftar (gedifferentieerd tarief voor aanbieden van restafval per huishouden);

daarom niet aan de orde zijn.

Ook moeten de keuzes die nu worden gemaakt op het gebied van de inzamelvoorzieningen voldoende ruimte laten voor verdere doorontwikkeling en voor andere maatregelen waarvoor de gemeente in de toekomst zou kunnen kiezen. Keuzes nu mogen keuzes in de toekomst zoals 'omgekeerd inzamelen', diftar of het nascheiden van huishoudelijk restafval, niet onmogelijk maken. Een nadere toelichting op het gebied van bron en nascheiding vindt u in bijlage 4.

6. Het serviceniveau is belangrijk en de keuze mag niet leiden tot extra kosten voor de inwoners. De inwoners van Noordwijk worden ondersteund met voorzieningen, maatregelen en een serviceniveau waarover zij tevreden zijn. De daarvoor benodigde investeringen mogen echter niet leiden tot een structurele stijging van de afvalstoffenheffing.
7. Bij de inrichting van (inzamel)voorzieningen wordt rekening gehouden met de kwaliteit van de buitenruimte. Daarom geven we de voorkeur aan ondergrondse containers.
8. Techniek en innovatie worden optimaal benut om het functioneren van het afvalbeheer te optimaliseren. Afvalcontainers worden bijvoorbeeld tijdig geleegd dankzij een elektronisch systeem om bijplaatsing van afval als gevolg van volle containers te voorkomen.
9. Ongewenst 'afvalgedrag' wordt zo veel mogelijk voorkomen en in sommige gevallen adequaat (hard) aangepakt. Vervuilers die afval dumpen krijgen de rekening gepresenteerd. Handhaving maakt integraal deel uit van het grondstoffenbeleid in de gemeente Noordwijk.
10. De samenwerking met de gemeente Katwijk rond de milieustraat blijft voorlopig in stand. We evalueren de milieustraat in Noordwijkerhout in verband met de komende aanbesteding. Onderzocht wordt of de openingstijden van de milieustraten kunnen worden aangepast. Onderzoek naar de mogelijkheden voor verdere optimalisatie van de milieustraten moet op korte termijn worden uitgevoerd.

Circulariteit en duurzaam hergebruik en verwerking van grondstoffen

Naast het inzamelen van afval- en grondstoffen dient in de keten ook aandacht te worden gegeven aan de be- en verwerking van ingezamelde afval en grondstoffen. In tegenstelling tot de in het verleden gebruikelijke route, waarbij de (lage) prijs de meest bepalende factor is, wordt de route beoordeeld op vooraf overeengekomen kwaliteitscriteria gericht op onder meer: a. de mate van duurzaamheid; b. bijdrage aan de vormgeving van een circulaire eco-

nomie; c. kostenefficiëntie.

Duurzaamheid en milieurendement kunnen beoordeeld worden op bijvoorbeeld de voorkeursvolgorde van de ladder van Lansink (of het huidige 10-r model van Cramer). Circulariteit van de be- en verwerkingsroute kan worden beoordeeld aan de hand van een (grondstof specifieke) cascaderingpiramide. De route met de beste resultaten en perspectieven wordt gekozen.

De gemeente Noordwijk zal deze activiteiten en de verantwoordelijkheid voor een duurzame be- en verwerking van ingezamelde afval- en grondstofstromen in de komende periode opdragen aan de uitvoeringsorganisatie.

4.2 Reële doelstelling: een trendbreuk is noodzakelijk en haalbaar

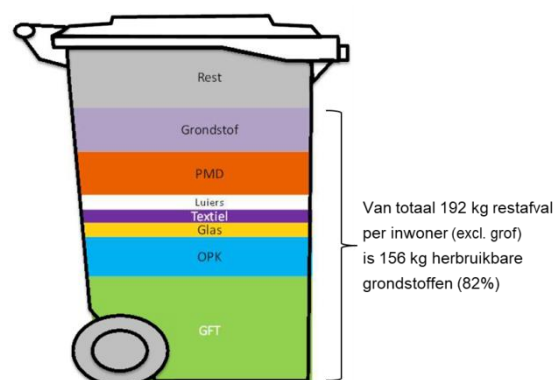
Uit de analyse van de afvalbeheerprestaties in Noordwijk (zie paragraaf 3.2) blijkt een grote afstand tussen de prestaties in de gemeente Noordwijk (als optelsom van de voormalige gemeenten) en de landelijke gemiddelden, met vergelijkbare gemeenten en de landelijke 'VANG-ambities'.

De hoeveelheid huishoudelijk restafval is in de afgelopen jaren nog nauwelijks gedaald. Mede omdat er de afgelopen jaren weinig actief beleid is gevoerd op het gebied van reductie restafval en meer recyclebare grondstoffen, is sprake van een groot verbeter potentieel.

Een trendbreuk is haalbaar. Uit sorteeraanalyses, waarmee de samenstelling van het huishoudelijk restafval wordt onderzocht, blijkt dat er nog een aanzienlijke hoeveelheid van verschillende grondstoffen in het restafval aanwezig is. Een overzicht (kg per inwoner per jaar):

- 61 kg GFT
- 22 kg oud papier en karton
- 8 kg glas
- 7 kg kleding/textiel
- 24 kg kunststoffen/plastic²
- 9 kg luiers (in de huidige situatie geen inzamelsysteem beschikbaar in Noordwijk)
- 25 kg overig herbruikbaar. Dit zijn grondstofstromen die gescheiden kunnen worden aangeboden op de milieustraat of waarvoor nog geen inzamelsysteem beschikbaar is.

Van totaal 192 kg restafval (dit is exclusief grof restafval) is 156 kg grondstoffen (82%)³. In

Bron: Sorteeraanalyses gemeente Noordwijk. Bewerking IPR Normag

² In de nieuwe afspraken van de Raamovereenkomst Verpakkingen (eind 2019 bekrachtigd) wordt meer duidelijkheid gegeven over de (ruimere) samenstelling van het PMD: wat mag wel en niet bij PMD worden aangeboden.

³ Rapport 30januari2020v9 inclusief correctie 63 kg: 156 kg herbruikbare grondstoffen.

theorie is slechts 36 kg per inwoner 'echt' restafval. Feitelijk worden 122 kg grondstoffen per inwoner als restafval verbrand (64%), terwijl hiervoor in de huidige situatie al wel gescheiden inzamelvoorzieningen worden aangeboden. Dit zijn in principe te vermijden kosten voor restafvalverbranding. Alleen al met de verbranding van deze grondstoffen is op jaarbasis circa € 170.000,- (circa € 9,- per huishouden) gemoeid⁴.

Zoals gezegd is sprake van een groot verbeter potentieel. Daarbij is het echter van belang om *haalbare doelen* te stellen. Hiervoor is in samenwerking met een ambtelijke projectgroep en andere, bij het afvalbeheer betrokken functionarissen een analyse gemaakt van de mogelijkheden voor het verbeteren van de afvalbeheerprestaties in de komende, zeg 5, jaren. Een toelichting vindt u in bijlage 3.

Een verdere reductie van het huishoudelijk restafval kan worden bewerkstelligd door het meer en beter scheiden van grondstoffen samen met preventieve maatregelen (bijvoorbeeld doordat inwoners bij hun aankopen letten op de herbruikbaarheid van verpakkingen). De 'VANG-ambitie van maximaal 30 kg restafval per inwoner in 2025' lijkt gegeven deze kwantitatieve analyse zeer scherp.

Omdat doelstellingen werkbaar en haalbaar dienen te zijn, wordt door de gemeente Noordwijk gekoerst op maximaal 135 kg restafval per inwoner in 2025. Dit betekent een reductie van circa 83 kg restafval per inwoner per jaar⁵ binnen de planhorizon van dit grondstoffenbeleidsplan. Daarbij wordt uitgegaan van de strategie en kaders uit de vorige paragraaf 4.1.

4.3 Ambitie en doelstellingen: minder restafval, meer recyclebare – zuivere – grondstoffen

Noordwijk zet in op haalbare vernieuwing van het grondstoffenbeleid, naast verplichte harmonisatie. Met ons grondstoffenbeleid streven wij naar de volgende ambities binnen de genoemde kaders:

1. **Minder restafval, meer recyclebare – zuivere – grondstoffen.** We streven naar een reductie van het huishoudelijk restafval en toename van de gescheiden ingezamelde recyclebare grondstoffen. We streven in de planhorizon van het grondstoffenbeleidsplan naar gemiddeld maximaal 135 kg restafval per inwoner per jaar. Ten opzichte van het peiljaar 2018 is dit een reductie van 38%. Het afvalscheidingspercentage verbetert daarmee van 51% naar 70%.

⁴ 122 kg x 42.600 inw. x € 33,- Rijksbelasting voor verbranding restafval = € 170.000,- per jaar (€ 9,- per huishouden).

⁵ Ten opzichte van peiljaar 2018.

2. **Service model.** We willen het inwoners gemakkelijk maken om grondstoffen gescheiden aan te bieden (accomoderend beleid), terwijl het aanbieden van ongescheiden restafval juist wordt ontmoedigd (restrictief beleid).
3. **Gebiedsgerichte aanpak.** We zorgen ervoor dat (inzamel)voorzieningen passen (maatwerk) bij de ruimtelijke kenmerken van een wijk of gebiedsdeel.
4. **Beheersbare kosten.** Onze lokale keuzes zorgen niet voor stijging van de afvalstoffenheffing. Dit met uitzondering van eventuele tijdelijke kostenverhoging, bijvoorbeeld als het effect van een maatregel waarmee een kostenverlaging wordt bewerkstelligd vertraagd is. Tijdelijke verhogingen worden opgevangen met een (op te bouwen en in stand te houden) reserve of voorziening.
5. **Samen maken we Noordwijk.** We zien een cruciale rol voor inwoners op weg naar “Van Afval naar Grondstoffen” (VANG), want wie ver wil komen, moet dichtbij beginnen.
6. **Slim pakket.** We kiezen een slim pakket aan passende maatregelen om, vanuit een hoge service, een eerste slag te maken op weg naar VANG. Een stevige basis voor toekomstige doorontwikkeling, met voldoende ruimte voor doorontwikkeling.
7. **Een stevige basis.** De wijze van afweging op kosten-service-milieu en de ervaringen met het participatieproces stellen ons in staat om in de toekomst verder te bouwen op de gemaakte keuzes.
8. **Regionale kansen.** We betrekken bij het kiezen van maatregelen in het uitvoeringsplan de keuzes die buurgemeenten hebben gemaakt om kansen voor afstemming en samenwerking te benutten.
9. **Heldere kaders.** We zijn naar inwoners helder over onze uitgangspunten en zetten binnen die kaders een vernieuwend participatieproces in om samen een succes te maken van de passende maatregelen.
10. **Tijdigheid.** Tijdigheid. De contracten met de huidige inzamelaars zijn vooruitlopend op het nog te nemen raadsbesluit opgezegd per eind 2021.
11. **Huishoudelijk afval.** De inzameling en verwerking van bedrijfsafval valt buiten de scope van dit beleidsplan. Het grondstoffenbeleidsplan heeft betrekking op het domein inwoners-huishoudens-afvalstoffenheffing.

5 PALET VAN MOGELIJKE MAATREGELN

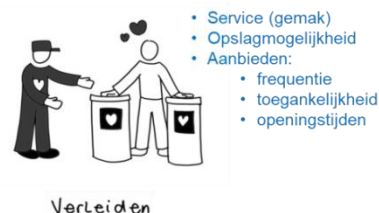
5.1 Sturen op gedrag rondom afval en grondstoffen

De bereidheid van inwoners om restafval te voorkomen en meer grondstoffen te sparen is cruciaal. Het beleid van gemeente Noordwijk is erop gericht deze bereidheid te stimuleren. Om de doelstellingen 'minder restafval, meer herbruikbare grondstoffen' te bereiken heeft de gemeente verschillende (beleids)instrumenten tot haar beschikking om inwoners te verleiden om bewust met afval en grondstoffen om te gaan.

Het voorliggende grondstoffenbeleidsplan is strategisch en kaderstellend van aard. Dit hoofdstuk beschrijft het palet van maatregelen ten behoeve van het op te stellen uitvoeringsplan. In het uitvoeringsplan worden de maatregelen verder uitgewerkt en geconcretiseerd in een project- of implementatieplan.

5.2 Service en inzamelvoorzieningen

De gemeente kan sturen door middel van de service en het beschikbaar stellen van voorzieningen voor restafval en grondstoffen. Bijvoorbeeld door het inwoners zo makkelijk mogelijk te maken om grondstoffen gescheiden aan te bieden en juist wat meer restrictief te zijn bij het aanbieden van restafval.

Allereerst kan worden gedacht aan het harmoniseren van de inzamelvoorzieningen, waaronder het toepassen van afvalpassen voor de ondergrondse containers en de registratie van minicontainers voor een beter beheer (container management systeem). Ook het optimaliseren van de brengvoorzieningen in de wijk voor oud papier en karton, glas, textiel en PMD. Daarbij is het gewenst dat op een brenglocatie alle betreffende grondstoffen gescheiden kunnen worden aangeboden. Met het oog op de kwaliteit van de openbare ruimte wordt gebruik gemaakt van ondergrondse containers.

Ook het harmoniseren van het beleid voor het aan huis ophalen van grofvuil zal als maatregel verder worden uitgewerkt.

Naast harmoniseren en optimaliseren kan worden gedacht aan het introduceren van nieuwe inzamelvoorzieningen. Het kan inwoners in de laagbouw bijvoorbeeld gemakkelijker gemaakt door oud papier en karton met een extra minicontainer aan huis op te halen. Ook een proef met het aan huis ophalen van PMD door middel van zakken behoort tot de mogelijkheden. Inzamelvoorzieningen kunnen daarbij ook gebiedsgericht worden aangeboden, waarbij rekening wordt gehouden met de omstandigheden qua inrichting, het gebruik en het weer.

De inzamelfrequenties voor het aan huis ophalen van restafval en grondstoffen worden

afgestemd op de behoefte, maar worden ook ingezet als sturingsinstrument. Indien de inzamelfrequentie voor restafval wordt verlaagd zullen de inwoners extra gestimuleerd worden om grondstoffen gescheiden aan te bieden. Uiteraard moet hierin een balans worden gevonden, zodat ongewenst ontwijkgedrag wordt voorkomen.

Bij de hoogbouw kan de gescheiden inzameling van GFT en/of etensresten verder worden geharmoniseerd. Ook kunnen ondergrondse inzamelvoorzieningen worden geboden voor het gescheiden aanbieden van oud papier en karton en/of PMD.

Het acceptatiebeleid van de milieustraten wordt geharmoniseerd en de geboden voorzieningen worden geoptimaliseerd. Daarbij worden ook de mogelijkheden voor een “milieustraat 3.0” (ook wel ‘circulair ambachtscentrum’ genaamd) verkend. Een dergelijk concept is voor gemeente Noordwijk echter alleen een optie in samenwerking met buurgemeenten. In ieder geval wordt het gescheiden aanbieden van grondstoffen bij de milieustraat gepromoot en zo gemakkelijk mogelijk gemaakt.

5.3 Communicatie

Met goede voorlichting worden de inwoners wegwijs gemaakt in de beschikbare inzamelstructuur of over de mogelijkheden om hun afvalaanbod te verminderen. In het verleden was communicatie rond huishoudelijk afval primair gericht op voorlichting over waar en wanneer afval kan worden aangeboden. Inmiddels is communicatie veel meer gericht op gedragsbeïnvloeding, waarbij diverse typen instrumenten en communicatiekanalen kunnen worden ingezet. Gedragswetenschap en marketing gaan daarbij hand in hand. Communicatie omvat, naast deze voorlichting ook de bewustwording van inwoners van het duurzaamheidsbelang ervan én het bevorderen van de motivatie om te willen bijdragen aan een duurzame samenleving.

Op het gebied van communicatie wordt onderscheid gemaakt in een basis- en een plusniveau. Op het basisniveau gaat het bijvoorbeeld om het opstellen van een communicatieplan (jaarplan), voorlichting via bestaande mediakanalen en harmonisatie van de on-line afvalkalender (inclusief gebruik van een app). Het plusniveau omvat bijvoorbeeld een mediacampagne gericht op bewustwording en periodieke, ludieke acties. Bijvoorbeeld het toepassen van een zogenaamd 100-100-100 project. Daarbij worden 100 huishoudens uitgenodigd en uitgedaagd om 100 dagen, 100% zonder afval te leven. Over de ervaringen kan gemeentebreed dus richting alle inwoners worden gecommuniceerd.

Als maatregelen en communicatie, ter bewustwording en preventie van afval kan ook worden gedacht aan het promoten en voorkomen van voedselverspilling, het gebruik van wasbare luiers of het verminderen van de verspreiding van ongevraagde en ongewenst

reclamefolders.

Gemeente Noordwijk kan ook initiatieven ondersteunen (mogelijke rol gemeente: initiëren, faciliteren, organiseren), waarmee producten worden hergebruikt of de levensduur ervan wordt verlengd. Bijvoorbeeld in de vorm van een repair café.

Andere maatregelen zijn het promoten van kringloopwinkels. Eventueel worden kringloopwinkels de mogelijkheid geboden om herbruikbare goederen bij (of nabij) de milieustraat in te zamelen, of herbruikbare goederen aan huis op te halen.

5.4 Vergroenende prijsprikkels

Het bieden van een prijsprikkel is een instrument om het aanbodgedrag van afval te sturen. Het bieden van prijsprikkels, zoals een beloning of een lagere afvalstoffenheffing voor het scheiden van grondstoffen, of juist het extra moeten betalen voor het aanbieden van minder gewenste afvalstromen.

Afval loont is een voorbeeld van een vergroenende prijsprikkel. Circa 50% van de gemeenten in Nederland heeft een vorm van diftar, waarbij het aanbieden van huishoudelijk restafval variabel is geprijsd. Op grond van de gekozen strategie en kaders (paragraaf 4.1) is dit voor Noordwijk nu niet aan de orde.

- Collectief
 - Individueel
 - Positieve prikkel
 - Negatieve prikkel
- en:
- Informatieprikkel

Vergroenende prijsprikkels

De landelijke organisatie, die het concept “Afval Loont” exploiteert en ook verantwoordelijk was voor het loket in de gemeente Noordwijk is per december 2019 gestopt met dit concept. Dit betekent dat een dergelijk loket praktisch niet tot de mogelijkheden behoort. Met de uitvoeringsorganisatie waaraan gemeente Noordwijk de inzameling zal opdragen kunnen in de toekomst mogelijkheden worden verkend.

5.5 Handhaving

Sluitstuk van goede communicatie over afvalscheiding en de geboden service- en prijsprikkels is de handhaving ervan. Voor een optimaal resultaat is het gewenst dat deze instrumenten zo helder en zuiver mogelijk kunnen worden ingezet. Bijvoorbeeld zodat steeds meer mensen zich ervan bewust zijn dat wat je weggooit waarde heeft. Het handhavingsplan beschrijft het handhavingsbeleid, de prioriteiten en de maatregelen die, op jaarbasis, worden uitgevoerd. In het beleid en bij deze maatregelen en activiteiten wordt onderscheid gemaakt in een handhavingsstrategie en een preventiestrategie. De handhaving- en nalevingsstrategie is gericht op handhaving en naleving van het afvalbeheerbeleid door inwoners. Onder meer gericht op het correct scheiden van grondstoffen en het op de juiste wijze (en de juiste

- Curatief
- Preventief

Handhaven

tijden) aanbieden van de minicontainers en het grof huishoudelijk afval. Handhavend optreden omvat ook het corrigeren van een ongewenste situatie. De preventiestrategie is de aanpak en werkwijze bij de inzet van andere instrumenten dan toezicht en handhaving, met als doel te voorkomen dat overtredingen ontstaan. Dit kan gaan om (extra) voorlichting, via bijvoorbeeld speciaal daarvoor opgeleide afvalcoaches.

Het voorkomen en aanpakken van overlast (onder meer afval- en grofvuildumpingen) heeft in het vigerende handhavingsbeleid⁶ van de gemeente Noordwijk al hoge prioriteit.

-0-0-0-

⁶ Prioriteitenplan Boa's (Domein 1: Openbare ruimte) 2019 – 2020.

BIJLAGEN

bijlage 1 Huidige voorzieningen en acceptatiebeleid (situatie per ultimo 2019)

Scenario	0a. Huidig = nulsituatie gebiedsdeel Noordwijk	
korte beschrijving systeem	Traditioneel systeem met haalvoorziening voor Restafval en GFT en wijkcontainers voor diverse grondstoffen. Geen Diftar - wel Afval Loont systeem voor vijf grondstoffen	
bebouwing	Laagbouw	Stapel-/hoogbouw
Restafval	2x per maand (MC)	Ondergrondse container met afvalpas + bovengronds en inpandig
Groente, Fruit en Tuinafval (GFT)	2x per maand (MC) In 3 zomermaanden iedere week gft inzameling + 20x snoeihout in voor- en najaar (na melding)	Facultatief, indien er ruimte is en men afspraken heeft met andere bewoners
Plastic-, Blik en Drankenkartons (PBD)	Alleen plastic verpakkingen Brenge naar (bovengrondse) wijkcontainer (8 locaties) Brenge naar Afval Loont locatie	
Oud Papier en Karton (OPK)	Brenge naar (ondergrondse) wijkcontainer (10 locaties) Brenge naar Afval Loont locatie	
Glas	Brenge naar (ondergrondse) wijkcontainer (10 locaties) Brenge naar Afval Loont locatie	
Textiel	Brenge naar (bovengrondse) wijkcontainer Sympany (9 locaties) Brenge naar Afval Loont locatie	
Klein Chemisch Afval (KCA)	Brenge naar milieustraat Katwijk	
Grofvuilregeling	Haalservice gratis op basis van melding. (geen matrassen, bedden, bouw- en sloop. Brenge naar milieustraat Katwijk)	
Kringloopgoederen		
Milieustraat	Milieustraat Katwijk Gratis Legitimatie met milieupas	
Overige	'Afval Loont' systeem voor oud papier, (verpakkings)plastic, textiel, frituurvet en kleine elektrische apparaten. Lokale inzamelingsacties kerstbomen	
Containersystemen	KAM systeem minicontainers 1 haaksysteem en 3 haaksysteem ondergrondse wijkcontainers	

Scenario	Ob. Huidig = nulsituatie gebiedsdeel Noordwijkerhout	
korte beschrijving systeem	Traditioneel systeem met haalvoorziening voor Restafval en GFT en wijkcontainers voor diverse grondstoffen. Geen Diftar	
bebouwing	Laagbouw	Stapel-/hoogbouw
Restafval	2x per maand (MC) (26x per jaar)	Ondergrondse container zonder toegangscontrole (112 inzamelvoorzieningen)
Groente, Fruit en Tuinafval (GFT)	2x per maand (MC) 33x per jaar (Juni, Juli, Augustus wekelijks) 2x per jaar ronde voor snoeihout	In maatwerkgevallen GFT minicontainer, verzamelcocon of ondergrondse container (30 inzamelvoorzieningen)
Plastic-, Blik en Drankenkartons (PBD)	Plastic verpakkingen, Blik en Drankenkartons Brenge naar (ondergrondse) wijkcontainer (13 locaties) (18 inzamelvoorzieningen)	
Oud Papier en Karton (OPK)	Brenge naar (ondergrondse) wijkcontainer (15 locaties) (24 inzamelvoorzieningen)	
Glas	Brenge naar (ondergrondse) wijkcontainer (15 locaties) (21 inzamelvoorzieningen)	
Textiel	Brenge naar (bovengrondse) wijkcontainer Sympany (8 locaties?)	
Klein Chemisch Afval (KCA)	KCA - Wagen: eerste en derde zaterdag van de maand (ook kleine AEEA) Brenge milieustraat	
Grofvuilregeling	Haalservice betaald op basis van melding Kosten ophaalservice: € 19,50 per m ³ . (geen: matrassen, bedden, puin, takken (groenafval), bielzen, autobanden, teerhoudend dakleer, drukhouders (zoals brandblussers, butagasflessen, campinggasflessen, lpgtanks, etc.), asbest, klein chemisch afval en grond. Brenge naar Milieustraat)	
Kringloopgoederen	Inleveren speciale container op milieustraat of op laten halen door meerwinkel of andere kringloopwinkel	
Milieustraat	Milieustraat Noordwijkerhout Walsenrij 11 Schippersvaartweg 85	
Overige	Meeuwnoord Recycling (Schippersvaartweg 85) exploitteerde lange tijd milieustraat. Nog steeds open voor inwoners, gratis voor 'rendabele' stromen en asbest tot 35m ² , overige tegen vergoeding. Lokale inzamelingsacties kersthomen	
Containersystemen	* Diamond systeem minicontainers -> bij beleidsaanpassing wens over te stappen naar circulaire minicontainer met KAM opname * Drie haken opnamesysteem glas en papier ondergrondse wijkcontainers * Kinshofer verzamelcontainers Rest, GFT, PMD	

bijlage 2 Grondstofmonitor gemeente Noordwijk

Grondstoffenmonitor Noordwijk + Noordwijkerhout (2018)

IPR-NORMAG

8-1-2020 14:06

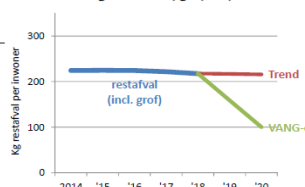
Mondiaal en regionaal worden grondstoffen schaarser en daarmee vaak ook kostbaarder. Daarom is een omslag in het denken Van Afval Naar Grondstoffen (VANG) gemaakt. Het Rijk, gemeenten (VNG) en de organisaties voor afvalbeheer (NVRD) streven gezamenlijk naar een afvalloze samenleving.

De ambitie is 75% afvalscheiding en maximaal 100 kilogram restafval (fijn+ grof) per inwoner per jaar in 2020. En in 2030 nog slechts 50 kilogram restafval per inwoner. Het landelijk gemiddelde bedraagt 63% afvalscheiding en circa 202 kilogram restafval (2018). Deze grondstoffenmonitor presenteert de afvalprestaties van Noordwijk + Noordwijkerhout, in vergelijking met referentiegemeenten.

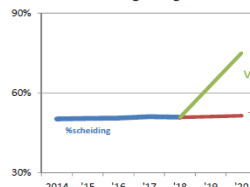
Prestatie en ambitie

Noordwijk + Noordwijkerhout		VANG
2018	trend	2020
	217	100
	kg rest per inwoner	kg rest per inwoner
%	51%	75%
	afvalscheiding	afvalscheiding

Restafval huidige en trend bij gelijkblijvend beleid

Grondstofscheiding huidige en trend

* Cijfers van 2018 zijn een prognose op basis van halfjaarcijfers

Gemeenten hebben een zorgplicht voor de inzameling van huishoudelijk afval en een maatschappelijke opdracht om bij te dragen aan de genoemde VANG-ambities en de totstandkoming van een circulaire economie.

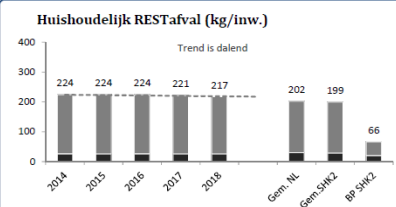
Het scheidingspercentage in Noordwijk + Noordwijkerhout bedraagt met gelijkblijvende trend 51% en er wordt nu nog 217 kg restafval (incl. grof) ingezameld.

Gescheiden grondstoffen

De volgende grafieken presenteren de hoeveelheden grondstoffen (kg per inwoner per jaar). De grijs gekleurde delen betreffen de hoeveelheid grondstof die zich nog in het restafval bevindt.

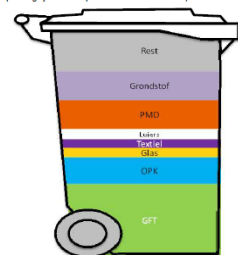
Huishoudelijk (grof) restafval

Reductie van restafval is het doel. Nu wordt nog 26 kg grof restafval en 192 kg (fijn) restafval per inwoner ingezameld. De trend is dalend.

Samenstelling huishoudelijk fijn restafval

Gebaseerd op 192 kg fijn restafval per inwoner en sorteeraanlyse.

81,9% Herbruikbare grondstoffen in het restafval

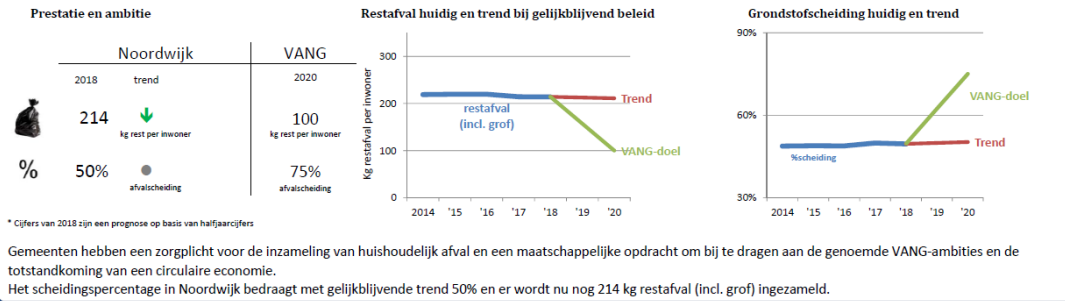
Bronnen: afvalhoeveelheden: CBS (2014-2018), Sorteeraanlyse: Opgave gemeente

© IPR Normag

Versie 2019: 02

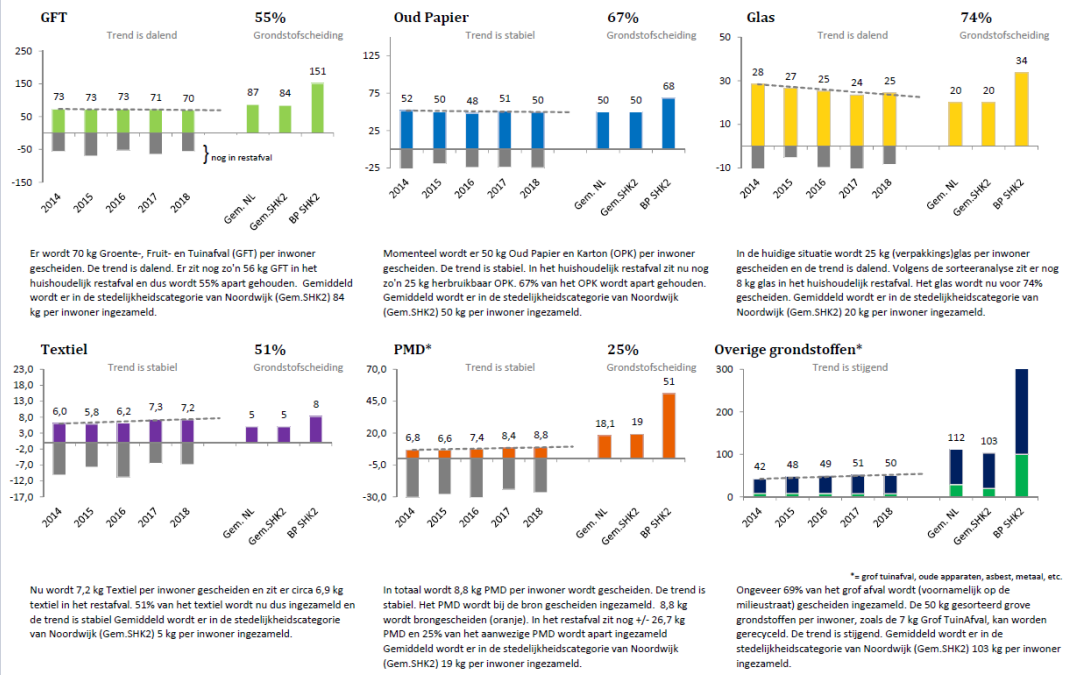
Mondiaal en regionaal worden grondstoffen schaarser en daarmee vaak ook kostbaarder. Daarom is een omslag in het denken Van Afval Naar Grondstoffen (VANG) gemaakt. Het Rijk, gemeenten (VNG) en de organisaties voor afvalbeheer (NVRD) streven gezamenlijk naar een afvalloze samenleving.

De ambitie is 75% afvalscheiding en maximaal 100 kilogram restafval (fijn+ grof) per inwoner per jaar in 2020. En in 2030 nog slechts 50 kilogram restafval per inwoner. Het landelijk gemiddelde bedraagt 63% afvalscheiding en circa 202 kilogram restafval (2018). Deze grondstoffenmonitor presenteert de afvalprestaties van Noordwijk, in vergelijking met referentiegemeenten.

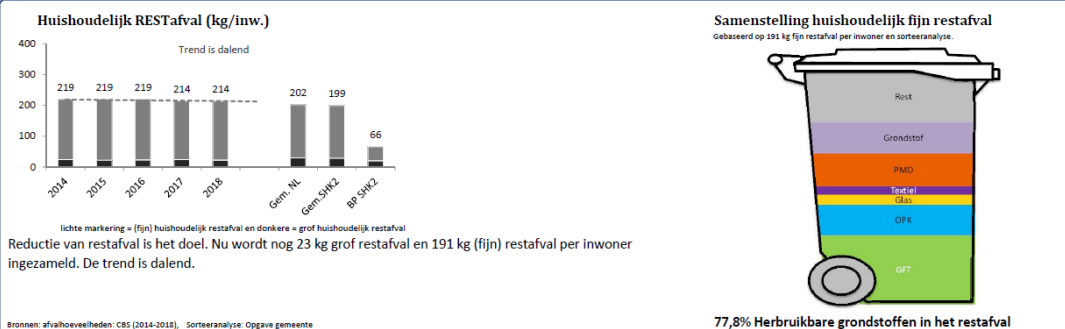

Gescheiden grondstoffen

De volgende grafieken presenteren de hoeveelheden grondstoffen (kg per inwoner per jaar). De grijs gekleurde delen betreffen de hoeveelheid grondstof die zich nog in het restafval bevindt.

Huishoudelijk (grof) restafval

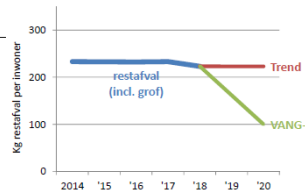
Mondiaal en regionaal worden grondstoffen schaarser en daarmee vaak ook kostbaarder. Daarom is een omslag in het denken Van Afval Naar Grondstoffen (VANG) gemaakt. Het Rijk, gemeenten (VNG) en de organisaties voor afvalbeheer (NVRD) streven gezamenlijk naar een afvalloze samenleving.

De ambitie is 75% afvalscheiding en maximaal 100 kilogram restafval (fijn+ grof) per inwoner per jaar in 2020. En in 2030 nog slechts 50 kilogram restafval per inwoner. Het landelijk gemiddelde bedraagt 63% afvalscheiding en circa 202 kilogram restafval (2018). Deze grondstoffenmonitor presenteert de afvalprestaties van Noordwijkerhout, in vergelijking met referentiegemeenten.

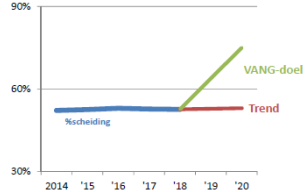
Prestatie en ambitie

Noordwijkerhout		VANG	
2018	trend	2020	
223	●	100	kg rest per inwoner
% 53%	●	75%	afvalscheiding

Restafval huidige en trend bij gelijkblijvend beleid

Grondstofscheiding huidige en trend

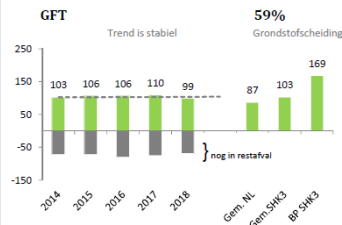

* cijfers van 2018 zijn een prognose op basis van halfjaarcijfers

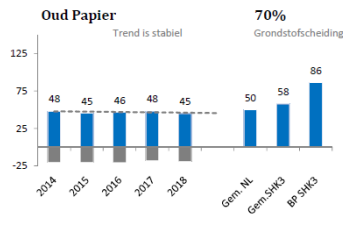
Gemeenten hebben een zorgplicht voor de inzameling van huishoudelijk afval en een maatschappelijke opdracht om bij te dragen aan de genoemde VANG-ambities en de totstandkoming van een circulaire economie. Het scheidingspercentage in Noordwijkerhout bedraagt met gelijkblijvende trend 53% en er wordt nu nog 223 kg restafval (incl. grof) ingezameld.

Gescheiden grondstoffen

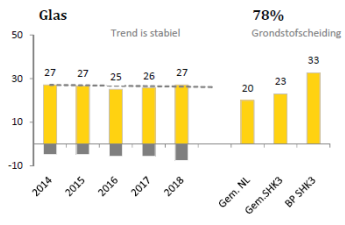
De volgende grafieken presenteren de hoeveelheden grondstoffen (kg per inwoner per jaar). De grijs gekleurde delen betreffen de hoeveelheid grondstof die zich nog in het restafval bevindt.

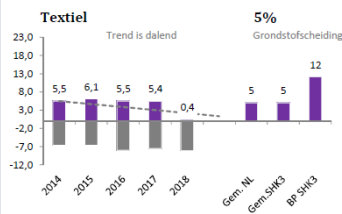
Er wordt 99 kg Groente-, Fruit- en Tuinafval (GFT) per inwoner gescheiden. De trend is stabiel. Er zit nog 20'n 69 kg GFT in het huishoudelijk restafval en dus wordt 59% apart gehouden. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Noordwijkerhout (Gem.SHK3) 103 kg per inwoner ingezameld.

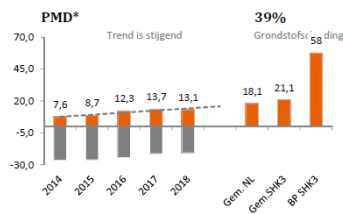
Momenteel wordt er 45 kg Oud Papier en Karton (OPK) per inwoner gescheiden. De trend is stabiel. In het huishoudelijk restafval zit nu nog 20'n 19 kg herbruikbaar OPK. 70% van het OPK wordt apart gehouden. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Noordwijkerhout (Gem.SHK3) 58 kg per inwoner ingezameld.

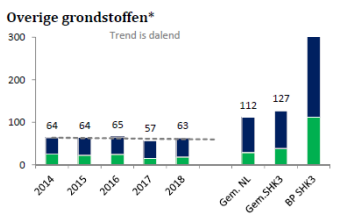
In de huidige situatie wordt 27 kg (verpakings)glas per inwoner gescheiden en de trend is stabiel. Volgens de sorteeraanlyse zit er nog 8 kg glas in het huishoudelijk restafval. Het glas wordt nu voor 78% gescheiden. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Noordwijkerhout (Gem.SHK3) 23 kg per inwoner ingezameld.

Nu wordt 0,4 kg Textiel per inwoner gescheiden en zit er circa 8,1 kg textiel in het restafval. 5% van het textiel wordt nu dus ingezameld en de trend is dalend. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Noordwijkerhout (Gem.SHK3) 5 kg per inwoner ingezameld.

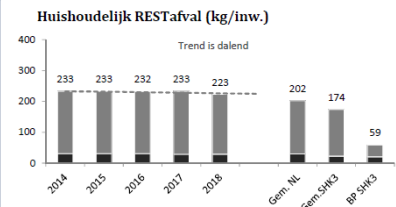

In totaal wordt 13 kg PMD per inwoner wordt gescheiden. De trend is stijgend. Het PMD wordt bij de bron gescheiden ingezameld. 13 kg wordt bron gescheiden (oranje). In het restafval zit nog 4/- 20,7 kg PMD en 39% van het aanwezige PMD wordt apart ingezameld. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Noordwijkerhout (Gem.SHK3) 21 kg per inwoner ingezameld.

*= grof tuinafval, oude apparaten, asbest, metaal, etc. Ongeveer 68% van het grof afval wordt (voornamelijk op de milieustraat) gescheiden ingezameld. De 63 kg gesorteerd grove grondstoffen per inwoner, zoals de 18 kg Grof Tuinafval, kan worden gerecycled. De trend is dalend. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Noordwijkerhout (Gem.SHK3) 127 kg per inwoner ingezameld.

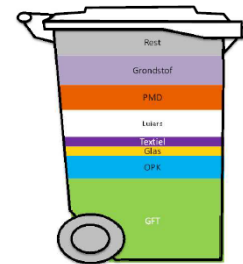
Huishoudelijk (grof) restafval

Reductie van restafval is het doel. Nu wordt nog 30 kg grof restafval en 193 kg (fijn) restafval per inwoner ingezameld. De trend is dalend.

Samenstelling huishoudelijk fijn restafval

Gebaseerd op 193 kg fijn restafval per inwoner en sorteeraanlyse.

88,3% Herbruikbare grondstoffen in het restafval

Bronnen: afvalhoeveelheden: CBS (2014-2017), opgave Meerlanden 2018, Sorteeraanlyse: Opgave gemeente

bijlage 3 Analyse haalbare doelstellingen gemeente Noordwijk

Verslag projectgroep grondstoffenbeleidsplan Noordwijk

Aanwezig:	Monique Born (Beleidsadviseur a.i./ projectleider intern), René Heideman (Adviseur wijkbeheer GWA), Gertjan van Veen (Handhaving), Paul de Bruin en Ruben Oldenhof (IPR Normag).
Afgemeld:	Liesbeth Spijker- Swagers (Medewerker Financiën OR), Mira Luijt (Communicatie), Mira Jongeneelen
Agenda lid:	Jop Kluis (Duurzaamheid), Edwin van den Kommer (Financiën)
Gasten:	Rob Hoogendoorn en Simon van de Schouw (Meerlanden)
Datum:	6 december 2019

In samenwerking met de ambtelijk projectgroep (voor dit onderwerp uitgebreid met betrokkenen van Meerlanden) is een analyse gemaakt van de mogelijkheden voor het verder verbeteren van de afvalbeheerprestaties. Bij deze analyse – in de vorm van een workshop – zijn de volgende vragen beantwoord per grondstofstroom:

1. Wat is het huidige grondstoffenbeleid zoals dit in de voormalige gemeenten is gevoerd?
2. Welke voorzieningen, welke communicatie, handhaving, et cetera?
3. Wat is de beleidsintensiteit geweest tot nu?
4. Wat zijn de mogelijkheden en maatregelen ten aanzien van preventie dan wel betere scheiding van de betreffende grondstof?
5. Welke voorwaarden zijn daarbij aan de orde?
6. Welke verbetering (meer scheiding van de betreffende recyclebare grondstof) is haalbaar, gelet op de beleidsintensiteit tot nu toe, het te verwachten effect van de genoemde maatregelen en op basis van ervaringen elders?
7. Kwantificeer de doelstelling – uitgaande van de huidige prestaties – en uitgaande van een planhorizon van 5 jaar: 2021 – 2025.

Bij deze maatregelen geldt als uitgangspunt dat ingrijpende maatregelen zoals:

- in laagbouw wegbrengen van restafval naar ondergrondse container (gehele transitie richting ‘omgekeerd inzamelen’);
- invoering van diftar (gedifferentieerd tarief voor aanbieden restafval per huishouden);

daarom niet aan de orde zijn.

De volgende tabel presenteert de uitkomsten (kwantitatief) van deze workshop. In het vervolg van deze bijlage vindt u een toelichting per grondstofstroom.

Ambitie om extra te scheiden uit het restafval

	Huidige situatie			Extra Kg/inw.	Scheidingspercentage per stroom
	Gescheiden kg/inw.	in restafval kg/inw.	Scheidingspercentage		
GFT	81	61	57%	31	78%
Grof tuinafval (milieustraat)	11		nvt		
OPK	48	22	68%	11	84%
Glas	26	8	76%	5	84%
Textiel	5	7	38%	5	59%
PMD	10	24	30%	18	48%
Luiers		9	0%		
Grondstof	44	25	64%		
KCA	0	0	nvt		
Rest		35	nvt		
Grof rest		26	nvt	13	50%
Totaal	225	217	51%	83	70%

+ 83
↓
308

- 83
↓
134

↓
70%

Toelichting per grondstofstroom

- **GFT**
 - Er is winst te boeken als er inzamelvoorzieningen voor hoogbouw komen. In Noordwijk woont ca 40% van de huishoudens in hoogbouwoningen.
 - Het risico van openbare GFT voorzieningen bij hoogbouw is een grote mate van vervuiling. Bij voorzieningen op vrijwillige basis of met een passen systeem is dit een stuk minder.
 - In een aantal laagbouwwijken in Noordwijkerhout zijn brengvoorzieningen voor restafval en GFT. Als bij deze huishoudens GFT aan huis wordt ingezameld zal het scheidingsresultaat naar verwachting aanzienlijk verbeteren.
 - Communicatie over GFT scheiding was minimaal in de beide voormalige gemeenten. Er is nog veel winst te behalen, veel inwoners weten niet dat etensresten bij het GFT mogen.
 - In het participatietraject kan mogelijk gepeild worden wat het kennisniveau is over het scheiden van GFT. Uiteindelijk zal alleen communicatie niet het verschil maken.
 - Met bovenstaande maatregelen is een extra bronscheiding van 31 kg/inwoner (50% van opk in restafval) een haalbare ambitie.

- **OPK**
 - Voor het aanbodgedrag van OPK (maar ook van andere stromen die worden gebracht naar wijkvoorzieningen) zijn locatie en inrichting belangrijk.
 - In het voormalige Noordwijk is het mogelijk om papier te brengen naar verenigingen. Voor verenigingen is deze inzameling niet meer dekkend door de lage papierprijs en zal naar verwachting worden afgebouwd. Voor de gemeente is dit (door professionele inzameling) nog wel dekkend.
 - Ook bij OPK is nog veel te winnen wat betreft het kennisniveau, mogelijk is niet algemeen bekend dat eierdozen en ansichtkaarten ook bij het OPK aangeboden kunnen worden.
 - Inzameling met minicontainers kan het scheidingsresultaat ook verder verbeteren, echter zal bij de invoering van een extra minicontainer er een voorkeur zijn voor PMD vanwege het volume.
 - Een te verkennen optie voor extra minicontainers is een keuzemodel. Inwoners kunnen dan naast hun standaard minicontainers kiezen voor een extra OPK en/of PMD container. In proefwijken kan verkend worden of dit logistiek rendabel is. Een verdergaande optie is ook om deze keuze effect te laten hebben op de afvalstoffenheffing.
 - Met bovenstaande maatregelen is een extra bronscheiding van 11 kg/inwoner (50% van opk in restafval) een haalbare ambitie.

- **Glas**
 - Ondanks de voorzieningen is er toch relatief veel glas aanwezig in het restafval. Mogelijk is een deel van het glas in het restafval niet afkomstig van inwonende huishoudens maar van horeca of van Oost-Europese arbeidsmigranten. Dit moet nader onderzocht worden voordat hier maatregelen voor worden geformuleerd.
 - Met bovenstaande maatregelen is een extra bronscheiding van 5 kg/inwoner (66% van glas in restafval) een haalbare ambitie.

- **Textiel**
 - Huis aan huis inzameling is het meest effectief om textiel goed gescheiden in te zamelen. Deze huis aan huis inzameling in Noordwijkerhout gaat juist stoppen.
 - In beide gemeenten zijn er textielcontainers van Sympany, dit loopt niet via Meerlanden of NV Man. De gemeenten kunnen in een volgende aanbesteding eisen dat bijvoorbeeld er 4x per jaar huis aan huis wordt ingezameld.
 - Met bovenstaande maatregelen is een extra bronscheiding van 5 kg/inwoner (66% van Textiel in restafval) een haalbare ambitie.

- **PMD**
 - PMD is bij uitstek een stroom die goed in te zamelen is huis aan huis. Als inwoners hun PMD gescheiden houden blijft er qua volume weinig restafval over.
 - Voor de zuiverheid van de stroom is zakinzameling het effectiefst. Echter zal in Noordwijk dit ook nadelen hebben. Het waait er veel en meeuwen kunnen de zakken openmaken. Door te werken met kroonringen kan dit deels ondervangen worden. Alternatief is het inzamelen met minicontainers.
 - Met bovenstaande maatregelen is een extra bronscheiding van 18 kg/inwoner (75% van PMD in restafval) een haalbare ambitie.

- **Grof restafval**
 - Grof restafval wordt nog nagescheiden, circa 50% wordt zo nog gerecycled. Dit is nog niet meegenomen in de gepresenteerde cijfers (door IPR, maar ook CBS).

- **Algemeen**
 - Bovenstaande ambities zorgen gezamenlijk voor een afname van het restafval met 70 kg/inwoner, 80 kg/ inclusief de nascheiding van grof afval. Hierdoor daalt het restafval van 217 naar ca. 137 kg/inwoner. Dit wordt gezien als ambitieus, dit is een optelling van alle hierboven genoemde maatregelen. Hiervoor moet zowel geïnvesteerd worden in inzamelmiddelen als in communicatie. Toch is dit het maximaal haalbare zonder grotere maatregelen zoals diftar.

bijlage 4 Ontwikkelingen bron- en nascheiding PMD

Nascheiding gaat uitsluitend over PMD

Een actuele ontwikkeling op het gebied van inzamelen, scheiden en recyclen van afval- en grondstoffen betreft nascheiden. In de discussies over nascheiding wordt niet zelden verwarring veroorzaakt. Bijvoorbeeld dat al het huishoudelijk afval in één bak of zak gedeponeerd zou kunnen worden, waarna met innovatieve technieken alle herbruikbare grondstoffen er achteraf uit kunnen worden gehaald.

De discussie over bron- en nascheiden spitst zich echter uitsluitend toe op plastic-, blik- en drinkverpakkingen (PMD). Het belang om grondstoffen zoals gft, oud papier, glas en textiel en de grondstofstromen op een milieustraat zo veel als mogelijk aan de bron te scheiden staat niet ter discussie en wordt door betrokkenen en deskundig niet ter discussie gesteld. Alleen door het aan de bron scheiden van deze grondstoffen kan de kwaliteit en herbruikbaarheid worden geborgd.

Beschikbare capaciteit

In Nederland zijn diverse installaties voor het nascheiden van plastic en kartonnen drinkverpakkingen operationeel. Deze nascheidingsinstallaties zijn altijd onderdeel van organisaties die een of meer installaties voor verbranding van restafval exploiteren.

Het overzicht toont de organisaties die nascheiding van restafval aanbieden. Met betrekking tot AEB, HVC, Omrin en Cure is sprake van een overheidsorganisatie die niet meedoen aan aanbestedingstrajecten. Doorgaans kunnen alleen de gemeenten die (mede) aandeelhouder/eigenaar zijn, gebruik maken van deze voorziening. Dit betekent dat alleen de installaties van Attero en AVR beschikbaar zijn op de 'vrije markt' voor het nascheiden van huishoudelijk restafval. In verband met recent gesloten contracten is in de huidige situatie (anno 2020) nauwelijks nog nascheidingscapaciteit vrij beschikbaar.

Het aanbieden van een nascheidingsmogelijkheid door restafvalverwerkers kan ook worden gezien in het licht van de krimpende markt voor het verbranden van huishoudelijk restafval. De overheid streeft naar verdere reductie tot maximaal 30 kg per inwoner per jaar in 2025. Ten opzichte van het landelijk gemiddelde van circa 200 kg per inwoner een vermindering van 85%. Het programma 'Van Afval Naar Grondstoffen' is hierop gericht. En met de Rijksbelasting op verbranden van restafval wordt de beoogde reductie van het restafval fiscaal extra gestimuleerd.

Nascheidingsinstallaties Nederland			
Organisatie	Locatie	Capaciteit per jaar (kton)	Status
Attero	Wijster	800	Operationeel per 2010
	Groningen	200	Operationeel per 2008
AVR	Rozenburg	215	Operationeel in 2018
AEB	Amsterdam	300	Operationeel in 2018
HVC	Alkmaar	140	Operationeel per 2017
Omrin	Oudehaske	200	Operationeel per 2010
Cure	Eindhoven	120	Onzeker
Totaal		1.975	

Op basis van diverse (openbare) bronnen

De keuzes die gemeenten maken

Op basis van verzamelde data is onderzocht welke gemeenten al dan niet gebruikmaken van de mogelijkheid tot het nascheiden van PMD. Tot en met 2017 laten 26 gemeenten het PMD uit het restafval

nascheiden. Dit betreft onder meer een 12-tal Friese gemeenten die via 'hun' gezamenlijk afval- en grondstoffenverwerker Omrin het PMD uit het

restafval laten nascheiden. Daarnaast zijn er enkele grote gemeenten (zoals gemeente Rotterdam en Leiden) die het PMD niet gescheiden inzamelen, omdat dit volgens hen in dit sterk verstedelijkt gebied niet goed mogelijk is.

En 83 gemeenten zamelen het PMD gescheiden aan de bron in, in combinatie met nascheiden van het restafval. Dit kan dan bijvoorbeeld betrekking hebben op het restafval uit gebiedstypen in de gemeente waar het aan de bron scheiden van PMD moeilijker gaat. Bijvoorbeeld bij hoogbouw in een dicht bebouwde omgeving. Het overheidsgedomineerde afvalbedrijf HVC bijvoorbeeld beschouwt nascheiding als aanvullend en communiceert dit dan ook richting in HVC deelnemende gemeenten.

De meeste gemeenten in Nederland kiezen er voor om PMD gescheiden in te zamelen. Bijvoorbeeld door het gescheiden aan huis op te halen (met een zak of een minicontainer) of door middel van (ondergrondse) containers die op strategische en goed bereikbare plekken in de gemeente zijn geplaatst.

Resultaten bron en nascheiding

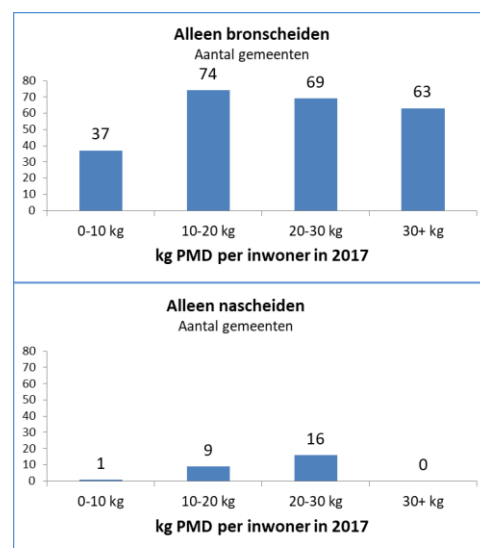
In de genoemde tabel wordt ook de gewogen gemiddelde hoeveelheid gescheiden PMD per inwoner weergegeven. Het gewogen gemiddelde bedroeg in 2017 15,5 kg per inwoner. In 2017 17,5 kg. Een interessanter beeld wordt echter verkregen met deze frequentiegrafieken met de scheidingsresultaten per methode.

Van de gemeenten die uitsluitend nascheiden blijkt uit de frequentiegrafiek dat bij de meeste gemeenten tussen 20 en 30 kg PMD per inwoner wordt gerealiseerd. Bij de gemeenten die alleen bronscheiden of een combinatie van bron- en nascheiden hebben, blijkt een deel van deze gemeenten ook meer dan 30 kg PMD per inwoner per jaar te realiseren.

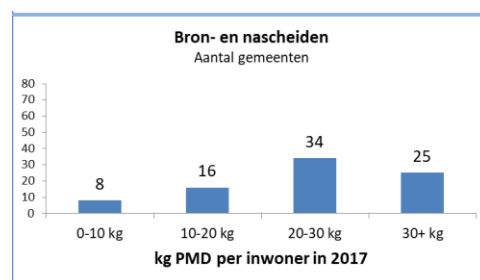
Plastic en drankkartons 2017	Aantal gemeenten	Aantal inwoners	kg PMD* per inwoner (gemiddeld)	per inwoner (gemiddeld)	
				2016	2017
- Alleen bronscheiding	243	10.702.000	62%	14,0	17,9
- Alleen nascheiding	26	952.000	6%	25,3	21,7
- Combinatie bron- en nascheiding	83	4.581.000	27%	21,4	19,4
- Onvoldoende gegevens	28	946.000	6%	0	0
	380	17.181.000		15,5	17,5 kg/inw.

Bron: Afvalmonitor Rijkswaterstaat 2018, bewerking IPR Normag 2019

*Bruto hoeveelheid

Hierbij is van belang om op te merken dat dit de situatie in 2016 en 2017 betreft, en technische ontwikkelingen bij nascheiden en ontwikkelingen op het gebied van logistiek en service bij bronscheiding naar verwachting tot verbetering van deze resultaten zullen leiden.

Bron: Afvalmonitor Rijkswaterstaat 2018, bewerking IPR Normag 2019

Invloed op het scheidingsgedrag van inwoners

Een groot aantal gemeenten (meer dan 240) kiest vooralsnog niet voor nascheiding en blijft PMD aan de bron scheiden, dan wel kiest voor nascheiding als aanvulling op bronscheiding.

Door in plaats van het aan bron scheiden van PMD kiezen voor een gecombineerde ongescheiden inzameling van restafval waarin tevens de grondstoffen PMD moeten worden achtergelaten, houden zij er rekening mee dat inwoners minder gefaciliteerd en gemotiveerd worden om grondstoffen beter te kunnen scheiden. De mogelijkheden om te sturen met serviceprikkels (verlagen frequentie inzamelen restafval en verhogen voor aan huis ophalen van grondstoffen) worden ingeperkt. Verder is de boodschap “grondstoffen hebben waarde” communicatief minder eenduidig uit te dragen. Ook zijn prijsprikkels in de vorm van diftar (het aanbieden van restafval + PMD wordt variabel geprijsd) minder zuiver toepasbaar en daardoor minder effectief. Er wordt dan ook rekening mee gehouden dat inwoners over het geheel minder gestimuleerd worden en gemotiveerd zijn om hun gedrag bij inkoop, consumptie en in de afdankfase rekening te houden met de waarde van grondstoffen.

Een toenemend aantal gemeenten kiest voor het combineren van bron- en nascheiding. Daarbij wordt gescheiden inzameling van plastic en kartonnen drinkverpakkingen aan huis of met verzamelcontainers gecontinueerd in combinatie met het nascheiden van het huishoudelijk restafval. Nascheiding wordt daarbij als aanvulling op bronscheiding gezien.

Bron en nascheiding gemeente Noordwijk

Praktisch is nascheiding van het huishoudelijk restafval op korte termijn voor Noordwijk geen optie. Het huidige restafvalverwerkingscontract dat loopt tot 2022 biedt deze mogelijkheid niet. En als gevolg van recente aanbestedingen is in de vrije markt nauwelijks nog nascheidingscapaciteit beschikbaar. De techniek schrijdt echter voort en wordt rekening gehouden met capaciteitsuitbreiding. Dus is het van belang om de ontwikkelingen op dit gebied te blijven volgen.

Als strategisch uitgangspunt voor de gemeente Noordwijk geldt dat de keuzes die nu worden gemaakt op het gebied van de inzamelvoorzieningen voldoende ruimte laten voor verdere doorontwikkeling en voor andere maatregelen waarvoor de gemeente in de toekomst zou kunnen kiezen. Keuzes nu mogen keuzes in de toekomst zoals ‘omgekeerd inzamelen’, diftar of het nascheiden van huishoudelijk restafval, niet onmogelijk maken.

Voorstraat 42
2201 HW Noordwijk
+31 (0)71 36 60 600
gemeente@noordwijk.nl
noordwijk.nl